

65. évf., 2011. XII. 8., ára 50 dinár

36

Jó Pajtás

Havas vágta

Henry Ho - Hong Kong - fotója
(a Szathmáry Pap Károly kiállítás anyagából)

Luca napja

nyokat. Alig van olyan falu, ahol nem ismernék a Luca székéről szóló babonás történeteket. A lucaszéken készítője mindennap dolgozik valamit, úgy, hogy éppen karácsony estéjére készüljön el. Akkor elmegy az éjfél misére, és ott megismeri a falu boszorkányait, mert ilyenkor szarvat hordanak. Utána azonban menekül haza, különben széttépnek a boszorkányok. Legjobb, ha mákot szór el az úton, mert a boszorkányok kötelesek a mákot felszedni, s így a történet hőse megmenekül a bosszújuktól.

Az ország nyugati részében Luca-nap hajnalán „kotyolni” járnak a kisfiúk. Szalmát vagy fadarabot visznek magukkal (legjobb, ha ezeket valahol elcsenik), s arra térdelve mondják el köszöntőjüket. Utána kukoricával vagy vízzel öntik le őket a háziak, ők pedig a szalmával, fával „megvarázsolják” a tyúkokat, hogy egész évben jól tojjanak. A köszöntőt mondó gyerekek ezután ajándékokat kapnak.

Akár tavasszal, György napján, Lucakor is szabadon garázdálkodnak a gonoszok.

A decembri asszonyi ünnepek közül az egyik legjelentősebb: Luca napja. Lányoknak, asszonyoknak tilos ilyenkor dolgozniuk. Számos történet szól arról, hogyan büntette meg Luca azokat, akik szőni, fonni, varni, mosni mertek az ő ünnepén. Luca büntetésből a fonó asszonyhoz hajítja az orsót, kóccá változtatja a fonalat, bevarrja a tyúkok tojókját.

Luca napján alakoskodni is szoktak. A Luca-alakoskodó fehér leplet hord, arca elé vagy fejére szítát tesz. Ellenőrzi a fiatalokat, a lustákat megsegyeníti.

Luca napján kezdik készíteni a Luca székét, amelynek segítségével karácsony böjtjén felismerik a boszorká-

Luca napi népszokások

A karácsonyi boszorkányteleplezést idejében el kell kezdeni. A néphit szerint erre a Luca napján elkezdett szék faragása az egyik legalkalmasabb eszköz. Amikor életbe léptették a Gergely-naptárt, Luca napja volt az év legrövidebb napja, éjszakája pedig a leghosszabb éjszaka, s mint ilyen, gonoszjáró napként tartották számon.

Luca neve a Lux (fény, fényesség, világosság) szóból ered. A legenda szerint Lúcia az ókeresztény időkben élt, fiatal szűzlánként. Édesanyja egyszer nagyon megbetegedett, és együtt mentek segítséget kérni Szent Ágota sírjához. Lúcia ott elaludt, és álmot látott, minek hatására úgy határozott, hogy Jézus menyasszonya lesz. Édesanyja meg is gyógyult, de ennek ellenére sem fogadta el lánya elhatározását. Pogány vőlegényhez akarta adni, s pogány bálványok hódolatára kényszeríteni lányát. Mivel Lúcia nem tágított, elítélték. Igás állatokkal akartak keresztülhajtani testén, de az állatok megtorpantak lekötözött teste előtt. Végül megégették, így vértanúvá vált. A legenda szerint csak akkor halt meg, amikor befejezte imáját.

A magyar néphitben Luca nem hasonlít a legendabeli Szent Lúciához, sokkal inkább kísértetszerű, kitalált alak, kinek külseje csúnya öregasszonyé vagy fehérleples lényé. Szerepe a büntetés és a rontás. Megbünteti azt, aki fon, kenyeret süt, vagy mos december 13-án. Kölcsönadni sem volt ajánlott ilyenkor semmit, mert az elvitt dolog boszorkányok kezére kerülhetett.

A legnevezetesebb népi szokás az ún. Luca székeinek a faragása. Ennek a szabályos ötszög köré írt, öt egyenlő szárú háromszögből formált csillag volt az alakja. Készítője Luca napjától kezdve mindennap faragott rajta egy kicsit, de csak karácsony estéjére volt szabad elkészülnie vele. (Ezért terjedt el a mondás: Lassan készül, mint a Luca széke.) A hagyomány szerint többnyire kilencféle fából állították össze: kökény-, boróka-, körte-, som-, jávor-, akác-, jegenyefenyő-, cser- és rózsafából.

Arra szolgált, hogy segítségével tulajdonosa felismerje a falu boszorkányait. Ha a széket magával vitte karácsonykor az éjfél misére, ott ráállva nyomban megláthatta azt, mert az illető ilyenkor szarvat hordott. Ám a boszorkányok is meglátták a széken ágaskodót, akit próbáltak elkapni. A menekülőnek az úton hazafelé szüntelenül mákot kellett szórnia, amit a boszorkányoknak kötelességük volt felszedni, s így nem érthették utol. Miután az illető szerencsésen hazaért, a Luca-széket el kellett égetnie.

Elődeink azonban nem érték be ennyivel, hiszen a jövőt és a termékenységet is meg akarták tudni, sőt, befolyásolni is szerették volna azt. Ez volt a lucázás szokása. A fehér lepelbe öltözött lányok ilyenkor házakhoz mentek, ahol általában különböző jókívánságokkal a tyúkok szaporulatára akartak hatni. Máshol ilyenkor a gyerekeket ijesztgették. A legények pedig a lányos házakhoz jártak, s ott ilyen és hasonló mondókákat mondtak. A jókívánságokért cserébe pedig tojást kaptak ajándékba.

Barácius Zoltán (1931–2011)

Rövid, súlyos betegség után nyolcvanéves korában Szabadkán elhunyt Barácius Zoltán színész, rendező, újságíró, sok-sok éven át a Jó Pajtás munkatársa (is).

Jellemzően intellektuális karakter szerepeket formált meg. Szerepelt az Újvidéki Rádióban, az Újvidéki Színházban. 1968-ban Szabadkán hivatásos színészek egy csoportja létrehozta a Kísérleti Színpadot, amelynek hét bemutatója közül ötöt Barácius rendezett. Főbb szerepei: Őrnagy (Örkény I.: Tóték); Pál (Deák F.: Áfonyák); Helicon (Camus: Caligula); Tábori pap (Brecht: Kurázi mama és gyermekei); Nicephorus (Zilahy L.: Az imbroszi boszorkány); Popriscsin (Gogol: Egy örült naplója); Big Daddy (Williams: Macska a forró bádogtetőn); Főúr (Oldrich: Negyven gazdító meg egy ma született bárány). F. R. Williams: Üvegfigurák; Genet: Cselédek; Delaney: Egy csepp méz; Christie: Egérfogó; Molnár F.: Ibolya. Elhivatottan segítette a vajdasági magyar színjátszást: legtöbbet Nagy-kikindán, Bajmokon, Zomborban, Nagybecskerekén rendezett, foglalkozott az amatőr színjátszókkal.

Több színdarabot, hangjátékot is írt. Több könyv szerzője. Évtizedeken át rendszeresen tudósított a vajdasági magyar sajtóban az aktuális színházi eseményekről, több lap is rendszeresen közölt mozifilmajánlókat Barácius tollából. A Jó Pajtásban ő készítette a Menő fejek oldalát.

Munkásságát számos elismeréssel jutalmazták, ezek közül néhány: Kultúra Szikrái Díj, Bodrogvári Ferenc-díj, az Újvidéki Rádió humorpályázatának díjai, a Forum novellapályázatának díja.

Nyugodjék békében!

Ha megtanuljuk a leckét, akkor is izgulunk...

Sikerül? Nem sikerül?

Ki ne rettegett volna már egy-egy matekdolgitól vagy törifeleléstől? Mindig arra gondolunk: sikerül-e? A pszichológusok véleménye szerint mindenkire jó hatással van a sikerélmény, a jó tanulmányi eredmény. A kellemetlenségek, a kudarckok, a félelmek pedig hátráltatják a tanulást, gátolják a tananyag megértést, elsajátítását.

Élményeinket, cselekedeteinket érzelmek kísérik. Így van ez a tanulóval is. A tanulás csak akkor lehet eredményes, ha kellemes érzelmek kísérik. Tanulás közben állandóan attól rettegünk, hogy sikerül-e válaszolnunk a feltejtett kérdésre. Persze könnyű tanácsokat osztogatni – gondoljátok. Hogyan lehet dolgozót írni, úgy felelni, vagy tudásfelmérő lapokat úgy megoldani, hogy elkerüljük a szorongást? Teljesen bizonyára nem lehet elkerülni, de ne engedjük meg, hogy a szurkolás, az izgalom a félelemig erősödjön. Ezt pedig úgy érhetjük el legbiztosabban, ha elsajátítjuk a tanulás legmegfelelőbb módszerét, vagyis, ha minél többet tudunk. Ugyebár, ha valamit jól megtanulunk, már nem is félünk annyira. Sőt, sajnáljuk, hogy nem felelhetünk. Ha megteszünk mindent, amit elvárnak tőlünk, akkor már nem reszketünk...

A péterrévei Samu Mihály iskolában Samu Barbara magyartanár tanítványai mesélik el, hogy minden úgy sikerül-e, ahogyan elképzelik. Beszélgetőtársaink a hetedik **Kovács Réka, Péter Tímea, Goór Imre, Nagy Flórián**, valamint a hatodik **Guba László és Horváth Ágnes**.

Réka izgulós típus. Doliírás, feleltetések előtt sokat idegeskedik.

– A német ellenőrzőre nagyon készültem – emlékezik vissza Réka –, s mégis ideges voltam, talán azért kaptam rossz jegyet. Feleltetés előtt is mindig izgulok, s nem tudok rende-

sen felelni még, ha tanulok is előtte. No az is megtörtént már, hogy például elfelejtettem, hogy zenéből feleltetés lesz, és nem készültem. Persze hogy felszólított a tanár. Nem sikerült megúsznom... Később bizony sokszor kellett felelnem, hogy jó jegyet kapjak. A Tisza néptáncgyűttesben táncolok, és ott is megtörtént, hogy nem sikerült minden úgy, ahogy gyakoroltuk, de azt csak mi vettük észre, a nézők nem.

Tímea ha nem készül el valamilyen tárgyiból tökéletesen, akkor ideges csak igazán felelés előtt.

– Nagyon izgulok felelések előtt – jelenti ki Tímea –, s megtörtént, hogy tanultam ugyan otthon, de az izgalomtól elfelejtettem a tanultakat, s végül mégsem sikerült a feleletem. Viszont az is megtörtént már, hogy otthon nem tanultam, csak óra előtt néztem át a tananyagot, és sikerült kihúznom magamat. Én is öt évig tagja voltam a néptáncsoportnak, s fölépések előtt is izgultunk, hogy minden úgy sikerül-e, mint a próbákon. De ez nem volt olyan komoly dolog, mint a felelés.

Imre is jár néptáncolni, de nagyon is komolyan veszi a fölépéseket, különösen, ha zsűri előtt lépnek föl.

– Igen, nem olyan komoly dolog, mint a felelés – kapcsolódik a beszélgetésbe Imre –, de mikor Óbecsén a Kőketáncra léptünk föl, nagyon is féltünk, hogy esetleg valaki eltéveszti a lépést... Pedig igen sokat gyakorolunk. Az iskolában viszont más a helyzet. Már attól is ideges leszek, ha a tanár bejelenti, hogy ellenőrző vagy felelés lesz. Egyszer megtörtént, hogy bele sem néztem a fizika-leckébe, s elsőnek szólított föl. Még arra sem volt időm, hogy átnézzem. Egyest kaptam. Ne is mondjam, hogy szégyelltem magam, meg nekem is sokszor kellett felelni, hogy jó

jegyem legyen év végére. Az is megtörtént, hogy németből sem készültem, de óra előtt átismételtam a tanultakat, s ötöst kaptam. Érdemes otthon megtanulni a leckét, meg az sem árt, ha óra előtt átnézzük, akkor nem kell idegeskedni...

Flórián főleg matekóra előtt izgul. De hát összetartás is van a világon!

– Matekdoli előtt ideges vagyok, vajon jól számolom-e ki a példákat – mondja Flóri. – Feleléskor már más a helyzet. Ha valami nem jut az eszembe, a padtársam megsúgja. Persze úgy, hogy a tanár ne vegye észre. Érdemes órák előtt átismételni a leckét, mert már velem is megtörtént még ötödikben, hogy elfelejtettem készülni műszakiból az ellenőrzőre. Óra előtt átismételtam, s ötöst kaptam.

Laci, ha tanul, ha nem, mindig ideges doliírás, ellenőrző, felelés előtt...

– Egyszer fizikából felejtettem el, hogy ellenőrzőt írunk – emlékezik vissza Laci. – Annyira elfoglalt vagyok, járok természetörző csoportra, fafaragásra... nem is csoda, hogy elfeledkeztem az ellenőrzőről. A vége az lett, hogy keveset tudtam, s idegességemben még azt a kicsit is elfelejtettem. Rossz jegyet kaptam. Én is szégyelltem magam, mert különben szeretem a fizikát.

A lányoknak általában nehezen megy a fizika. Ági is így van vele, nemigen érti.

– Fizikaóra előtt mindig idegeskedek, mert anyukám sem érti az anyagot – meséli Ági –, ő sem tudja nekem elmagyarázni. A padtársam, Ricsi szokott segíteni, ha ellenőrzőt írunk.

Én is járok néptáncolni, s emlékszem, mikor Harkányban léptünk föl, mennyire izgultam, hogy le ne essen a masnim vagy a kötényem, mivel az első sorban táncolok. Ugyanis hasonló eset korábban már megtörtént valakivel.

Koncz Erzsébet

Kinek ne lenne olyan személy a környezetében, vagy éppen valahol a nagyvilágban, akire felnéz. Ezeknek az embereknek az élete, személyisége, munkája, sikerei, eredményei példaként állnak előttünk, és arra serkentenek, hogy mi is hozzájuk hasonlóká váljunk. Öntudatlanul kutatjuk ezeket az embereket, s amikor megtaláljuk valakiben azokat az értékeket, melyek számunkra is fontosak, ők lesznek a mi eszményképeink, akik szinte észrevétlenül utat mutatnak nekünk, irányítanak és ösztönöznek minket.

Hogy mi alapján választanak maguknak példaképet a fiatalok, és egyáltalán szükség van-e olyan személyre, aki követendő példa lehet számukra, arról a szabadkai Majsai Úti iskola nyolcadikos tanulóival beszélgettünk, akik saját példaképeikről is mesélnek nektek.

Kőrösi Karolina szerint a legtöbb fiatalnak híres énekes vagy színész a példaképe, és csak kevesen választanak olyan embert követendő példaként, aki felfedez egy új gyógymódot, vagy feltalál valamit, ami az egész világra hatással van, mint ahogyan keveseknek példaképük egy-egy regény főhőse is.

– Talán sokan azért választanak híres embert példaképül, mert ők is hírnévre vágyanak, és azt hiszik, ők is gyorsan elérhetik ugyanazt, meg sokaknak számít a külső is. Szerintem ez illúzió, és van rossz oldala is. Például, ha valaki nagyon beleéli magát abba, hogy könnyen és gyorsan híressé válhat, és sok pénzt kereshet, és nem sikerül neki, az nagyot csalódhat. De nem muszáj, hogy így történjen. Az viszont biztos, hogy aki sokak példaképe, annak nagy a felelőssége is, és vigyázni kell, hogyan viselkedik, cselekszik. Azt látom, hogy a legtöbb fiatalnak van példaképe. Én viszont még nem találtam meg. Mindig változik, hogy kire nézek fel, de még nem akadtam olyan emberre, akihez tényleg hasonlítani szeretnék. Persze a szüleimre igen, de rajtuk kívül nincs más.

A példakép egy olyan ember, akihez szeretnénk hasonlítani, és hozzá hasonló eredményeket elérni, véli **Nagy Olajos Krisztina**.

– Mivel én is focizom, az én példaképem Nemanja Vidić, egy szerb focista. Sok ismert focista van, de ő mégiscsak hazai játékos, ugyanabban a pozícióban játszik, mint én, és a kedvenc csapatom játékosa. Fokozatosan lett ő a példaképem, ahogy néztem a meccseket, valahogy ő kezdett kiemelkedni a többiek közül, és olyan szeretnék lenni, mint ő. Változó, hogy valaki a környezetében talál magának példaképet vagy valakit a nagyvilágból választ magának, hiszen valakinek a szülei a példaképei, másnak egy híres ember. A szüleinkre persze mindenképpen felnézünk, és akiknek jók a szülei, azok példaképek is a gyerekeiknek. Ugyanúgy mindenkinek más dolgok fontosak, és az alapján választ magának példaképet.

– A én példaképem egy ismert magyarországi vízilabdázó, Kásás Tamás, aki ugyanazon a pozíción, ugyanolyan számmal játszott, mint most én – mondja **Csonka Ákos**. – Nyolc éve üzöm én is ezt a sportot, és nem is tudnám elképzelni, hogy más példaképet válasszak, mint egy vízilabdázót. Amellett, hogy amíg vissza nem vonult, nagyon jó sportoló volt,

Példaképeink

a jogi egyetemet is befejezte, és ledoktorált, ami szerintem nem kis teljesítmény. Én is így képzelem el az életemet, és próbálok is tenni azért, hogy ugyanazokat az eredményeket érjem el, mint ő. Más ember sikere mindenképpen tud motiválni, de a legtöbb mégis rajtunk múlik, és szerintem a szülők támogatása is nagyban motivál, legalábbis engem. Hogy megvalósul-e az álmom, hogy továbbra is a vízilabdával foglalkozzak, és akár híres sportoló legyek, még nem tudom, de tenni fogok érte, bár a hírnév annyira nem vonz. A fiatalok sokszor a hírnév és a siker alapján választanak maguknak példaképet, ám szerintem sokkal fontosabb, hogy a példakép az embert a jó irányba terelje.

Kaszás Deniel szerint a céltalan embereknek nincs igazán példaképük, de akinek van arról elképzelése, milyenné szeretne válni, mit szeretne elérni, ahhoz kapcsolódóan talál egy olyan embert, aki azt a valamit megtestesíti.

– Szerintem nekünk fiataloknak szükségünk van valakire, akire felnézhetünk, akit követhetünk. Az én példaképem Zele Lipovača, a Divlje jagode együttes gitárosa. A zenét apukámon keresztül szerettem meg, és én is gitározom. Lipovačával egyszer személyesen is találkoztam, ami tovább erősítette bennem azt, hogy ő az az ember, akihez hasonlítani

szeretnék, és olyan sikereket elérni, mint ő. Számít az is, hogy a példaképünk mennyire elérhető számunkra, van-e rá lehetőség, hogy találkozzunk vele, vagy csak a tévében láthatjuk őt. Szerintem könnyebb azokkal azonosulni, akiket személyesen is ismerünk.

– Példaképet valakinek a jó tulajdonságai vagy sikerei alapján választunk, de vannak, akik arra példák, mit ne csináljunk – mondja **Pisanić Anita**. – A művészek, mint az írók, festők, zeneszerzők is lehetnek példaképek azoknak, akik művészettel szeretnének foglalkozni. Aki író szeretne lenni, az biztosan író választ magának példaképnek, és nem sportolót. Szerintem ez főleg attól függ, hogy milyen utat választunk magunknak. Persze egy író, vagy egy általa megformált szereplő is lehet példakép, még akkor is, ha mi magunk nem akarunk írók lenni. Nekem a szüleim, és azon belül is az anyukám az, akire felnézek. Nemcsak dolgozó nő, hanem anya is, és amikor hazaér a munkából, akkor sem magával törődik, hanem azt nézi, hogy nekünk jó legyen, és minél több szeretetet adjon. A család iránti elkötelezettsége és szorgalma miatt nézek fel rá. Felnőttként szeretnék én is példakép lenni, mert akkor az azt is jelentené, hogy én magam jó úton haladok.

Sztojánovity Livia

Rétek, legelők, kultúrtájak

Kopaszon áll a mező, fonnyadó, sárgás fűszálakat taposunk a réteken, de bármikor előfordulhat, hogy ugyanott másnap reggel már az egységesen fehér, hófödte határ képe tárul eléink. A havazás néha hirtelen jön, a sűrűn hulló pihék egykettőre fehérbe borítják a tájat, máskor csak lustán szállingózó pihéket látunk, amelyek, ahogy a földre érnek, nyomban el is olvadnak.

Ákár gyalog, akár autóval járunk odakint, mindig sok egerészölyvet figyelhetünk meg. Ülnek a villanypóznákon, az útszéli fák, a kerítések oszlopain, és türelmesen várják, hogy egér vagy pocok bukkanjon elő a föld alól. A nálunk fészkelő egerészölyvek gyakorlatilag nem vonulnak, azaz egész évben itt vannak, hozzájuk télire észak felől érkezett vendégek csatlakoznak. Így többen vannak, mint a nyári időszakban, de a lomb nélküli fák és különösen a hóval borított mezőkön egyébként is jóval könnyebb észrevenni őket.

Táplálékuk szinte kizárólag rágcsálókból, elsősorban a mindennütt gyakori mezei pocokból áll, de szűkös időben rámennek a dögre is. Az egerészölyv képtelen arra, hogy egészséges mezei nyulat vagy fácánt levágjon, ha tehát a madár egy ilyen tetemről kel fel, mindig elhullott állatról van szó. A vadászok által megsörétezett nyulak vagy fácánok néha távolabb pusztulnak el, és ha az ölyv rájuk bukkan, nyomban tépni kezdi a zsákmányt.

A zseze kis termetű pintyfélé, inváziós madár, bizonyos években nagy csapatokban érkezik Közép-Európába, máskor viszont szinte alig látni. Északon a nyíresekben és a tundraidék bokrosában fészkel, nálunk a zárt erdők kivételével bárhol felbukkanhat. Különösen kedveli a nyírfákat, ezeket a parkokban, kertekben is felkeresi. Régebben nem véletlenül nyíri zsezsének nevezték. Nagy csapatai rendszerint tiszták, egyébként tengelicekkel, kenderikékel társul. Röptében is hallatott „gye-gye” hangja jellemző. A csíz nagyságú madár hímjének homloka piros, fekete torokfoltja van, begye és melle rózsáspiros.

A vándorpatkány kelet-ázsiai hazájából a tengerjáró hajók közvetítésével került Európába. Hazánk egész területén előfordul.

Vándorpatkány

Gyakori az állattartó telepeken, hizlaldák környékén, raktárépületekben, csatornák mentén, kanálisokban, de találkozhatunk vele a tavak nádszegélyeiben is. Éjszakai életmódú, de zavartalan környezetben nappal is mozog. Növényt és állati eredetű táplálékot egyaránt fogyaszt, nagy károkat okozhat az élelmiszerraktárakban. Betegségeket terjeszt, ezért mindenütt küzdenek ellene, általában kevés sikerrel. Rendkívüli szapora, a nőtények évente akár hat alkalommal is ellenek, egyszerre hét-tizenegy kölykük van. Ezek már három hónaposan ivarérettek, és maguk is szaporodhatnak.

Csípőszúnyogokkal a téli időszakban nem találkozunk, ezért az első pillanatban meglepődtem, amikor a hófödte út felett felhőnyi szúnyogot vettem észre. Megfogtam egyet, a teste karcsú volt, a lábai hosszúak. A téli szúnyog széltevében elterjedt, a hegyekben akár 3000 méterig is felhatol, de találta már 190 méter mély barlangban is. Teljesen ártalmatlan, nem szúr, nem szív vért, a sűrű tömegben násztáncukat járó hímek különös látványt nyújtanak a téli, rovarokban szegény időszakban.

Enyhe téli napokon, olvadás idején, a hóban hátrahagyott lábnyomok árnyékos részén néha rengeteg, nagyon apró, ide-oda patogó rovar figyelhetünk meg. Olyan sokan vannak, hogy a feketéllő folt messziről látszik. Az ugróvillások egyébként a talaj repedéseiben húzódnak meg, máskor az avarban rejtőznek, ahonnan az enyhülő idő csalogatja ki őket a szabadba. Kerülik a fényt, ezért mindig az árnyékos részekben láthatók. Elhalt állati és növényi anyagokkal élnek, teljesen ártalmatlanok, ha valahol élnek kerülnek, figyeljük meg, de ne tapossuk el őket.

Sch. E.

Zseze

Egerészölyv

Feltárultak az óriástatuk titkai

Vége lencsevégre kaptak Brazíliában egy óriástatut. A hatalmas páncélos hátú emlős még ma is kihívást jelent a kutatók számára. Az óriástatu – a Priodontes maximus – igen különös állat. A dél-amerikai esőerdőkben él, csak éjszaka aktív. Naponta tizenkilenc órát lustálkodik, és nagyon magányos, fajtársait pedig csak szaporodáskor keresi fel.

Zoológusok természetes élőhelyén alig tudták eddig megfigyelni, mivel ezek az élőlények nem szeretik a felszínen mutogatni magukat. Nappal föld alatti lyukakba bújnak, éjszaka pedig nehéz követni őket. Skót tudósok azonban nem adták fel egykönnyen a szokatlan tatuk utáni „vadászatot”, tíz hetet töltöttek a páncélos állatok intenzív keresésével a Brazílián, Bolívián és Paraguayon átívelő Pantanal régióban. Végül rejtett kameráikkal sikerült megörökíteniük a faj tagjairól egy-két képet.

Az óriástatu természetvédelmi státusza szerint „sebezhető”. Helyi nemzeti parkokban és rezervátumokban szerencsére védettségre örvend. Egyedül az orvvadászok veszélyeztetik a faj létezését, akik csak az eladható húst látják a tatukban. (Ami azért nem csoda, mert a súlyuk akár a fél mázsát is elérheti, és akár egyméteresre is megnőhetnek.) Látványos testfelépítésük és titokzatos életmódjukon kívül az állatkutatók számára szaporodásuk miatt is érdekesek, mivel egy alom tagjai csak egyetlen megtermékenyült petéből fejlődnek ki, így az óriástatu testvérek mindig egypetéjű ikrek. Ez a szaporodási mód az emlősök között csak nagyon ritkán fordul elő.

Miért halt ki az elefántmadár?

Az elefántmadár egykoron Madagaszkár szigetén élt. A hatalmasra nőtt röpképtelen madarak robusztus testtel, hosszú nyakkal és kis fejfel rendelkeztek, a legnagyobb fajok magasabbak voltak 3 méternél, tömegük elérte a 450 kilogrammot. Tojásaik legnagyobb átmérője meghaladta a harminc centit. Hatalmas rántottát lehetett volna belőle sütni, hiszen kilenc liter folyadékot tartalmazott.

Mindmáig rejtély, mi okozhatta az elefántmadarak kipusztulását.

A Madagaszkárra érkező európai tengerészek az 1600-as években még látták az óriásmadarakat, amelyek egyes beszámolók szerint az 1700-as években haltak ki.

A szakértők azonban úgy vélik, hogy az elefántmadár-populáció nagyobb része ezer éve halhatott ki, s csupán a sziget eldugott zugaiban maradhatott fenn néhány példány.

Sir David Attenborough, aki fél évszázada látogatott Madagaszkárra, s azóta egy elefántmadár-tojás büszke birtokosa, úgy véli, hogy aligha a túlzott vadászatban keresendőek az okok, mivel a madarak egyetlen csőrcsapásukkal széthasíthattak volna egy embert.

Meggyőződése szerint, a bennszülött lakosság nagy becsben tartotta az óriásmadarakat. Azonban a tojásfogyasztást semmi sem akadályozhatta. A tojásokat rendszeresen megették, s ez gátolta a hatalmas madarak fennmaradását.

ÁLLATKIRAKAT

Tovább él, aki télen alszik

A téli álmot alvó állatok túlélési esélye már egy évre számítva is 15 százalékkal magasabb, mint az állandóan aktív emlősöké.

Az az állat, amelyik a zord időket átalussza, tovább él. Bécsi tudósok szerint az emlősök túlélési esélye nemcsak téli álmuk alatt jóval nagyobb, mint aktívan töltött hónapjaikban, hanem egész élettartamukkal lekörözik aktív társaikat.

Eddig úgy hitték a kutatók, hogy a téli álom kihívást jelent az állatok számára – magyarázta Claudia Bieber, a Bécsi Állatorvosi Egyetem vadbiológusa. Az állatok kivételesen jól vészlik át a téli álmot. Sőt, mi több, nagyobb esélyük van a túlélésre, mint az aktív időszakban.

Különösen igaz ez a kisebb állatokra, például a pelékre. Kutatásukhoz a biológusok korábbi tanulmányok eredményeit értékelték ki. Azt is megtudták, hogy a téli álmot alvó állatoknak az egész életritmusuk is lassabb: később válnak ivaréretté, lassabban szaporodnak, és hosszabb ideig gondoskodnak utódaikról, mint az azonos méretű, de télen is aktív emlősök.

Műanyag fészkeket rak a kánya

A szinte világszerte megtalálható ragadozómadár Spanyolország déli részén fészkeit műanyag hulladékból építi fel.

A Spanyol Nemzeti Kutatótanács kutatói a Spanyolország délnyugati részén elhelyezkedő Doana Nemzeti Parkban összesen 127 kányafészket építését figyelték meg.

A fészkeket mintegy 20 nappal a tojásrakás előtt a madarak fehér műanyag darabkákkal díszítették ki. Más színű műanyagot vagy más anyagú darabkákat szinte egyáltalán nem alkalmaztak.

Az egészen fiatal állatok és az idősebb generáció csak kevésbé vagy egyáltalán nem díszítették fészkeiket. Úgy tűnik, hogy leginkább a középkorú, tizenkét év alatti barna kányák ragaszkodnak a rituáléhoz.

A fehér műanyag dekoráció elsősorban erődemonstrációként szolgálhat, a kutatók ugyanis megfigyelték, hogy minél inkább fel volt cicomázva egy fészket, annál sikeresebben védtek ki lakói az ellenséges támadásokat. A fészkekbe rakott tojások szinte teljesen észrevétlenné válnak a fehér műanyag darabkák között. Amikor a kutatók nagyon fiatal vagy nagyon idős madarak fészket díszítették ki, a tulajdonosok azonnal kihajították a dekorációt. Úgy tűnik, ők nem akarnak erősebbnek tűnni annál, mint amilyenek valójában.

HOROG

A hidegkedvelő menyhal

A horgászbolcsesség úgy tartja, hogy a menyhal nyári álmot alusszik, és ebből csak ősszel ébred. Mivel a vízhőmérsékletéhez való viszonyulása fordítottja annak, amit más halaknál tapasztalunk, ez számos találgatásra adott okot. Ennek során a zsinórázatok megcsillogtatták képzelőerejüket, és vakmerő elméletekkel rukkoltak elő.

Ezek között élen jár az, mely szerint a menyhal azért rejtőzködik nyáron, mert fél a harcsától. Márpedig a harcsa a nyári hónapokban a legaktívabb. A horgászok szerint tehát a menyhal azért jön elő ősszel, és éli világát télen, mert a harcsa akkor téli álmát alussza.

Ez az elmélet meglehetősen húzós. Elsősorban azért, mert a halak világában a félelem – olyan formában, mint az embernél – ismeretlen. A hal olykor ugyan megijed, de hogy előre féljen, rettegjen valamtól, olyan nincs. Az élőlények azon fejlettségi fokán, mint amelyen a halak is vannak, a tudatos félelem ismeretlen fogalom. A rejtőzködés és óvatosság pedig ösztönszerű. Mindennek ismereté-

ben meglehetősen nevetségesnek hat a menyhal harcsától való állítólagos félelme.

A menyhal téli aktivitása elsősorban annak tudható be, hogy ez a hal tájainkon a legutóbbi jégkorszak hagyatéka. Rokonai, a tőkehalak, a hideg tengerekben élnek. Mint ilyen életkörülmények között kialakult faj, továbbra is úgy mond hidegfüggő maradt.

Mivel a halak úgynevezett hidegvérű állatok, testük hőmérséklete mindig azonos a környezet hőmérsékletével. Ezért soha sincs melegük, de nem is fáznak. Szervezetük működése azonban igenis függ a víz hőmérsékletétől. Vannak halak, amelyek szervezete a meleg vízben működik legjobban, de olyanok is amelyekkel ez a hidegben történik.

Az élőlények életfunkcióit a szervezetükben termelődő enzimek szabályozzák. Az enzimek hatásfoka pedig a hőmérsékleti értékektől függ. A menyhalnál ez a folyamat akkor pörög fel, amikor a víz lehül. Amint ez megtörténik, a menyhalnak hevesen beindulnak a gyomornedvei. Míg melegben csak éjszaka eszik, akkor is keveset, a hideg beálltával áttér az egész napos táplálkozásra.

Ezzel párhuzamosan egyéb ösztönei is fellángolnak. Az egyre hevesebben táplálkozó, és máskülönben magányos életformát folytató menyhalak csapatokba verődnek, és ivóhelyet keresve megkezdik vándorlásukat, és hatalmas vízterületeket járnak be, míg nem lelnek megfelelőre.

A menyhalak ivásának időpontja elsősorban attól függ, mikor köszöntött be a hideg időjárás. Van, hogy már decemberben sor kerül erre, de előfordulhat, hogy csak februárban történik meg. A menyhal ikrája rendkívül apró, ezért az egy kilónál nagyobb ikrások akár egymilliónál több ikraszemet raknak. A hidegben történő ivás azért jó, mert az ikrafaló szervezetek ilyenkor már nem aktívak, így semmi sem támadja a menyhal ikráját. De éppen a hideg hatására az ikra kelése nagyon hosszú ideig, akár két hónapig is elhúzódhat.

Mivel a menyhal rendkívül sok ikrát rak, a halszakértők úgy tartják, hogy horgászása ivási időben nem árt a fajnak, ezért nem kell rá fajlagos tilalmat hirdetni. A 25 centinél kisebbeket azonban vissza kell engedni.

Küldjetelek...

- **Élménybeszámolót**
- **Ilyen halat fogtam!**
(Képpel, leírással, helymegjelöléssel...)
- **Milyen halat fogtam?** (Képpel, leírással, a halszakértőknek feltett kérdéssel...)
- **Bemutatom horgászhelyemet, horgászvizemet**
- **Lefényképeztem!** (Fotóitokat legjobb fotósaink fogják értékelni.)
- **Van egy kérdésem!**

Címünk:

**Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1.,
21000 Novi Sad**

E-mail címünk

jopajtas.bum@magyarszo.com

dunaimisi@gmail.com

Telefon: **021/457-100** mobil: **064/467-10-55**

Keressük a 2012. év halát!

Az alábbi címen szavazva te is beleszólhatsz az év halának a megválasztásába

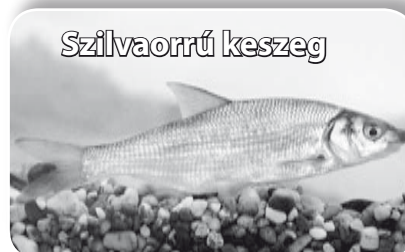
http://haltanitarsasag.uw.hu/azevhala_hu.php

Széles kárász

Lápi póc

Szilvaorrú keszeg

Ezen a napon történt • Ezen a napon történt • Ezen a napon történt •

December 8.

Mária, Mátyás, Emőke és Immakulata napja.

Mária: Bibliai név. Eredeti héber formája Mirjam volt, ez a görög és latin bibliafordításokban módosult. Jelentése megfőtetlen, valamennyi magyarázata vitatott. A latin Maria névváltozatnak igen sok származéka alakult ki az európai nyelvekben, ezek egy része a magyarban is használatos.

Immakulata: Latin eredetű név. Jelentése: szepőlötlen. A Szűz Mária szepőlötlen fogantatására vonatkozó latin kifejezésből származik.

1854. XII. 8. – 157 éve ünneplik

A Szepőlötlen fogantatás napja: IX. Pius pápa kinyilatkoztatta, hogy Mária bűn nélkül fogant, így az eredendő büntől mentes. Szepőlötlen fogantatás (latinul) = conceptio immaculata. Teológiailag az emberi élet továbbadásának természetes folyamatában olyan fogantatás, amelyet Isten megőriz az áteredő büntől. Az üdvösség történetében egy ilyen eset van: Isten anyjának, a Boldogságos Szűz Máriának szepőlötlen fogantatása. A 7. századtól keleten már ünnepelték.

1953. XII. 8. – 58 éve történt

Megszületett Kim Basinger amerikai filmszínésznő. Pályafutását 1971-ben az Eileen Ford fotóügynökségnél kezdte illatszermodeleként New Yorkban. 1976-tól tévéfilmekben játszott, 1981-től filmszínésznő. Főbb szerepei: 9 és 1/2 hét, Nem látni és megszeretni!, Marslakó a mostohám, Batman, Fogd a nőt és fuss!

December 9.

Natália, Ábel, Leona, Georgina, György, Valéria, Péter, Györgyi és Filotea napja.

Natália: Latin eredetű név. Jelentése: Jézus születésnapja. Régen ezt a nevet a karácsonykor született leánygyermeknek kapták.

Ábel: Bibliai név. Ádám és Éva második fiának neve. Valószínűleg héber eredetű, és a jelentése: mulandóság. Más feltevés szerint, asszír vagy sumer szóból származik, és a jelentése: fiú.

1907. XII. 9. – 104 éve történt

Először árusítottak karácsonyi pecsétet, melynek bevételét jótékony célra fordították. Az Amerikai Egyesült Államokban a Delaware állambeli Wilmington postahivatalában árusították először a karácsonyi pecsétet. A bevételből származó hasznót a tüdővész elleni harcra fordították.

1916. XII. 9. – 95 éve történt

Megszületett Kirk Douglas színész (Spartacus, A végső visszaszámlálás).

December 10.

Judit és Livia napja.

Judit: Héber eredetű név. Jelentése: Judeából származó nő.

Livia: A Líviusz férfinév női párja, amelynek jelentése tisztázatlan, talán: ólom-szürke, kékes, vagy: irigy, rosszakaratú.

1948. XII. 10. – 63 éve történt

Ez emberi jogok napja. 1948-ban fogadta el az ENSZ közgyűlése az emberi jogokról szóló egyetemes nyilatkozatot. Ennek emlékére az ENSZ 1950. december 4-i közgyűlése december 10-ét az emberi jogok napjává nyilvánította.

1896. XII. 10. – 115 éve történt

San Remóban 63 éves korában meghalt Alfred Nobel svéd kémikus és gyáros, a dinamit feltalálója, a Nobel-alapítvány létrehozója. 1863-ban fejlesztette ki a robbantó gyutaccsal történő kezdő gyújtását, 1865-ben megalapította a Dinamit Nobel Részvénytársaságot. 1867-ben nitroglicerinnel és kovaföldből nagy hatékonyságú robbanóanyagot állított elő, amelyet „dinamit”-ként szabadalmaztatott. Ezzel forradalmasította a haditechnikát és a robbanóanyagok ipari felhasználását. 1895-ben alapítványt létesített, amelynek vagyonát a Nobel-alapítvány kezeli, és éves kamatait (150 800 svéd korona) minden évben egy fizikai, kémiai, orvostudományi, irodalmi és egy békedíjként ítélik oda azoknak a személyeknek, akik „az emberiségnek a legnagyobb hasznára vannak”. Az első Nobel-díjakat 1901-ben adták át.

December 11.

Árpád, Artúr, Dániel és Szabin napja.

Árpád: Régi magyar név, az árpa szó -d kicsinyítő képzős származéka.

Artúr: Egy kelta eredetű angol névből származik. Jelentése: erős, mint a köszikla vagy medve. Más magyarázat szerint egy római nemzetségnévből származik.

1946. XII. 11. – 65 éve történt

Megalapították az UNICEF-et, az ENSZ gyermekvédelmi szervezetét. A gyermeki jogok védelmére és a világ leginkább rászoruló gyerekeinek a megsegítésére hozták létre.

1843. XII. 11. – 168 éve történt

Clausthalban megszületett Robert Koch Nobel-díjas német bakteriológus, a tuberkulózisbacillus és a kolera kórokozójának felfedezője. 1876-ban rájött, hogyan keletkezik a lépfene, 1878-ban a baktériumok sebek elfertőződésében

játszott szerepét kezdte vizsgálni. 1882-ben fedezte fel a tébécé baciluszát, amiért 1905-ben orvosi Nobel-díjjal tüntették ki. 1884-ben felfedezte a kolera kórokozóját is.

December 12.

Gabriella, Franciska, Johanna és Bulcsú napja.

Gabriella: Héber, latin eredetű név, a Gábor férfinév latinus formájából származik. Jelentése: Isten embere, Isten bajnoka.

Bulcsú: Ismeretlen eredetű régi magyar személynév. A török eredetű magyar búcsú és bocsát szavakkal való összefüggése erősen vitatott.

1901. XII. 12. – 110 éve történt

Guglielmo Marconi fizikus sikeresen adott és fogadott rádióadást az Atlanti-óceán egyik partjáról a másikra. 1909-ben kapott Nobel-díjat a rádióhullámok felfedezéséért.

1476. XII. 12. – 535 éve történt

Aragóniai Beatrixot magyar királynévá koronázták Székesfehérvárott. Beatrix Hunyadi Mátyás második felesége volt.

December 13.

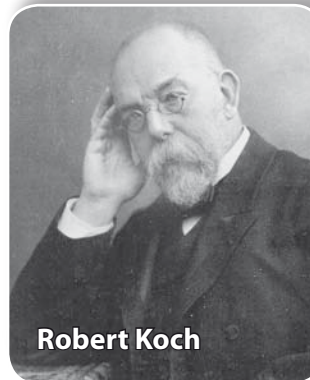
Luca, Otília, Elza, Lúcia és Enid napja.

Luca: A Lúcia régi magyar formája. Latin eredetű név, a Lúcius férfinév női párja. Jelentése: virradatkor, hajnalhasadáskor született.

Enid: Kelta, walesi, angol eredetű név. Jelentése: élet, lélek.

1500. XII. 13. – 511 éve történt

Luca napja: A decemberi asszonyi ünnepek közül hazánkban legjelentősebb Luca napja. Lányoknak, asszonyoknak tilos ilyenkor dolgozniuk. Számos történet szól arról, hogyan büntette meg Luca azokat, akik szőni, fonni, varrni, mosni mertek az ő ünnepén.

Robert Koch

1577. XII. 13. – 434 éve történt

Sir Francis Drake kapitány 5 hajóval elindult Plymouthból, hogy megkerülje a Földet. Az utazás végül majdnem 3 évig tartott.

December 14.

Szilárda, Szilárd és Bertold napja.

Szilárd: Magyar nyelvújítási alkotás a Konstantin magyartására, amely a latin constans szóból ered. Jelentése: állhatatos, szilárd.

Bertold: Germán eredetű, elemeinek jelentése: fényes, híres, uralkodó, tevékeny, egyes magyarázatok szerint pompával uralkodó.

1503. XII. 14. – 508 éve történt

Megszületett Nostradamus francia orvos és asztrológus jóvendőmondó. Orvosként a pestis leküzdéséért harcolt, de ebből nem tudott megélni, így egy obszervatóriumot állított fel. 1555-ben megjelentette Prophéties című művét, amely jóvendőleket tartalmazott történelmi eseményekkel, találmányokkal és katasztrófákkal kapcsolatban. Megjósolta, hogy II. Henriket egy lovagi tornán halálos baleset éri. Amikor ez beigazolódt, általánosan elismerték, és híres jóvendőmondó lett, akinek jóslatai máig is hatnak.

1911. XII. 14. – 100 éve történt

Roald Engelbregt Gravning Amundsen norvég felfedező elsőként érte el a Déli-sarkot. Harmincöt nappal megelőzte Robert F. Scott kapitányt, akivel közel egy időben indultak el. Társai Olav Bjaaland, Helmer Hanssen, Sverre Hassel és Oscar Wisting voltak. Korábban ő hajózott először át az Északnyugati átjárón (1903–1906) is. Amundsen nem tudott maradéktalanul örülni a sikerének, mert őt világlejében az Északi-sark tartotta bűvöletében. „Ehelyett ott találtam magam a Déli-sarkon” – mondta később.

Az életet adó tűz

**A tűzgyújtás titkát az ember munka közben a természettől leste el.
A természet megfigyelése és a véletlen vezette rá az embert a tűzgyújtásra.**

Az ősemberek eleinte úgy használták fegyvernek és szerszámnak a fadorongokat és a köveket, ahogyan azokat a természetben találták. Később elkezdtek formálni és alakítani eszközeiket. A fadorongról letördelték a felesleges ágakat, s minthogy vágószerszámuk még nem volt, a dorongot addig dörzsölték egy másik fához, míg sima nem lett. Arra is rájöttek, hogy dörzsöléssel a karót kihegyezhetik.

Amikor száraz fát munkáltak meg, a hosszas dörzsölés következtében a fa átforrósodott, s a dörzsölés által keletkezett fapor füstölni kezdett. Előfordulhatott egyszer-egyszer, hogy a munka közben hirtelen támadt szél a füstölő fareszeléket lángra lobbantotta. Csak nagyon lassan, hosszú megfigyelés után jöttek rá az emberek arra, hogy a fújástól a füstölő részek lángra lobbannak.

Van azonban a tűzgyújtásnak egy másik, kissé könnyebb, de nagyobb ügyességet igénylő módja is. Ez a tűzcsiholás. A tűzcsiholás felfedezése a kőeszközök megmunkálásával függött össze. Ismert dolog, hogy ha kemény köveket (kovakövet, kvarctartalmú követ) nagy erővel egymáshoz ütünk, szikrák keletkeznek. Ha a szikrákat könnyen gyúló anyagon, például taplón fölfogjuk, ráfúvással lángra lobbannak. A 19. század közepéig, a gyufa feltalálásáig így gerjesztettek tüzet. Az ősemberek azokat a társaikat, akiknek először sikerült tüzet gerjeszteni, nagy becsben tartották, s titokzatos erőt tulajdonítottak nekik.

Az ember legrégibb őseinek együttélő csoportját hordának nevezzük. Lehetnek vagy harmincan, férfiak, nők és gyerekek. Ha vándorlás közben menetelnek, akkor a gyerekeket és az asszonyokat közrefogják a horda férfitagjai. Az asszonyok összehajtogatott állatbőröket, faháncsból és vesszőből tákolt kosarakat cipelnek a fejükön. Ezekbe gyűjtik össze az útközben talált ehető gyökereket, bogyókat. A férfiak jobb kezükben kőbaltát tartanak harcra készen. Bal kezükben pedig, vállukra vetve kőhegyű dobólánzdőszájukat fogják. Ehhez hurkolták hánccsfonálból készült iszákjukat, benne tartják hajítóköveiket.

A csoport élén zömök férfi lépked, a horda főnöke, akinek arcát, testét sebhelyek, források borítják – mind megannyi küzdelem nyoma. Ruházata csupán egy állatbőr ágyéktakaró.

Az emberek csak közös erővel védekezhettek a náluk sokkal hatalmasabb állatok erejével szemben, és csak közösen szerezhették meg mindennapi élelmüket.

A horda már több napja vándorol. Közeledik a hűvös idő, éjjel a ragadozók is vakmerőbben támadnak. Ilyenkor már nem sokat számít a láрма, egyedül csak a lángoló tűz nyújt védelmet, amit csak a főnök tud életre kelteni! Mert a tűz, az ember legjobb barátja. Életet ad,

melegít, megpuhítja a húst. Éjjel világít, s távol tartja a vadállatokat, csak állandóan táplálni kell gyantás gallyakkal, illatos füvekkel.

Minden hordának van varázslója is. Nyakában csontokból összefűzött láncot visel. Mellén állati bőrből összeöltött zacskót hord. Ebben van a varázsereje: két kő – a tűz kövei. Ezeknek köszönheti a nagy tiszteletet, amellyel körülvesszik.

A horda új szállást keres, olyan helyet, ahol sok a gyümölcs, az ehető gyökér, az állat, és halban bő víz is van. Kemény, jól hasadó kövekre is szükségük van, mert bizony a kőszerszám nem hosszú életű, a sok pattintástól és használatától elkopik. A hegyek felé vonulnak, ahol tágas barlangokat is találnak majd.

Egy patak partján pihenőt tartanak. Miközben az asszonyok fabotokkal leverik a fákról

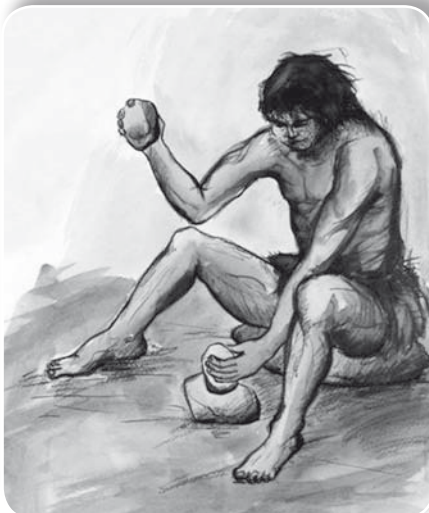
a gyümölcsöt, a férfiak óvatosan beleereszkednek a vízbe, a dárda nyelével méregetik a mélységet, majd beleállnak, két oldalról láncot alkotnak, és villámgyors mozdulatokkal kikapkodják a hozzájuk sodródó halakat. Éhségüket gyümölcscsel és nyers halakkal enyhítve, újult erővel indulnak tovább.

A nap már nyugovóra tér, s a levegő is lehűl. Sziklás vidéken járnak. A főnök megállítja a hordát. Tanácskozik a varázslóval, majd előreküldenek három vadászt, hogy megfelelő helyet keressenek.

A horda hamarosan megérkezik a sziklás hegyekbe, ahol már előre kiválasztott barlang vár rájuk, míg a nagy varázsló előkészíti a tüzet, hogy a barlangban csendes, nyugodt éjszakájuk legyen.

Összeállította:

Uri Ferenc történész

Az újvidéki Petőfi Sándor Magyar Művelődési Központ múltja és kettős jubileuma

1931-ben az újvidéki Telepen, a Herbstházban megalakult az Adamovics-telepi Iparos- és Gazdakör, amelyből kultúregyesület sarjadt. 1937-től Telepi Olvasó- és Gazdakör az elnevezése, épülete a mai József Attila és Petőfi Sándor utca sarkán volt.

A telepi magyarok önkéntes adományokkal, téglajegyek által építették új otthonukat a Jenei György telken (a mai József Attila u. 16. alatt), 1943 tavaszán fejezték be a munkálatokat. A gazdakör, illetve a kultúregyesület tagjai Hordozzátok a műveltség fáklyáját! felhívással ápolták anyanyelvüket és kultúrájukat, színielőadásokat és műsoros esteket rendeztek.

1944 októberében, a háború árnyékában tragikus fordulat következett, a hatalmi szervek megsemmisítették a gazdakör könyvtárát és dokumentumanyagát. Az épület azonban fennmaradt, s 1945 júniusában megalakult az Újvidéki Magyar Kultúrkör, amelyet néhány év múlva elneveztek Proletár Kultúregyesületnek. 1951-től Petőfi Sándor Művelődési Egyesület, 1966-tól a nagy költőnk nevével fémjelvezve magyar művelődési egyesület, 2010-től pedig Pe-

tőfi Sándor Magyar Művelődési Központ a hivatalos neve.

Az újvidéki telepi művelődési otthonban (József Attila u. 16.) a közelmúltban, november 14-étől 19-éig – a Petőfi-napok 3. találkozóján – a műkedvelők, a vendég szereplők és a látogatók megünnepezték a telepi magyarok 80 éves önszerveződését (1931–2011) és azt, hogy a központ 60 éve vette fel a halhatatlan költőnk nevét (1951–2011).

Az ünnepi héten a művelődési központba látogatók megcsodálták a Mimóza kézimunka-csoport és a PeArt (Petőfi művészei) képzőművészeti szakosztály kiállított alkotásait. A kultúrház fotó-, plakát- és más dokumentumainak a kiállítása betekintést nyújtott az egyesület múltjába. A kiállított képek, képmásolatok, falragaszok, műsorfüzetek, meghívók stb. felidéztek az itteni hajdani Petőfi Sándor Amatőrszínház színjátzóit és előadásait, a közkedvelt népzenei, ének- és táncegyütteseket, a vegyes kórus és a dalkör útját. Bemutatták a Kincses Pódiumot alapító tollforgatók és versmondók egykori csoportját, amelyből irodalmi kör alakult; a hagyományápolók és a bábozók

szakcsoportját, a cserkészcsapatokat, a sok-sok ünnepséget, vetélkedőt, társas estet, a felnőttek és a diákok közös szereplésének a sikerét és az örömét.

A jubileumi kiállítás-megnyitón és a művelődési központ gálaműsorában fellépett a mostani irodalmi szakcsoport is. A gálaesten fellépett a kultúrház vegyes kórusa és a dalköre is a szólistákkal, s a meghívott Csűr-döngölő népi táncegyüttes, amely egykor itt alakult meg, a színpadról azonban sajnos hiányoztak több korábbi szakcsoport képviselői. Dicséretes, hogy itt volt az Újvidéki Színház Színes Szilánkok diákszintársulata, amelynek a Petőfi műkedvelői közül sokan alapító tagjai és a szereplői voltak (elsősorban az egykori tollforgatók és szavalók irodalmi köréből).

A ház gazdag múltjából emlékeztetésekké maradnak a Jó Pajtás és a Családi Kör lap-találkozói és vetélkedői alkalmi műsorok keretében.

Lapunk következő számában ismertetjük a művelődési központ programját, és bemutatjuk a mostani szakcsoportjait – diáktagok toborzása jegyében.

Berényi Ilona

Kincses Pódium a Petőfiben 2007 januárjában – A díjazott vetélkedő gyerekek, diákok egyik csoportja a műsorvezetőkkel (Tóth Ervin, Horvát Anikó, Kalapáti Norbert), Berényi Ilona (irodalmi kör és hagyományápoló szakcsoport), Bunyik Lili (képzőművészeti csoport) szervezőkkel

RÜGYFAKADÁS

Milyen lenne az élet személygépkocsi, villanyáram és telefon nélkül?

Egy reggel be akartam kapcsolni a tévét, de nem működött. Fel akartam kapcsolni a villanyt, de ez sem sikerült. Gondoltam, hogy kiűtött a biztosíték, de mindegyik biztosítókapcsoló a maximumon volt. Furcsa volt nekem, hogy kikapcsolták az áramot. Bementem a fürdőszobába megmosakodni. A víz alig folyt a csapon. Nem tudtam, mit csináljak.

Eldöntöttem, hogy leírom a házit angolból. Mivel nem találtam a könyvben egy bekarikázott feladatot sem, fel akartam hívni Krisztinát, de a telefon sem működött. A mobilom is le volt merülve. Iskolába autótól szoktunk menni, de az autónk sem indult. Gyalog kellett mennem, és a hátamon cipelni a 15 kilós táskámat.

Útközben rengeteg gyalogosba ütköztem. Mindenki sietett, mert gyalog kellett eljutni a munkahelyére. Autót csak leparkolva láttam. A cigányok a taxiállomáson sorakoztak fogatos kocsijaikkal. Azokra lehetett felszállni, ha nagyon siettél. Szörnyű volt a lóbúzt!

A régi sarki kutat, amely már évek óta nem működik, újítani kezdték, mert az egész városban nem volt víz. Ezentúl ide kell majd járni vízért? – futott végig az agyamon, de elhessegettem a gondolatot. Mégis eszembe jutottak a nagytatám meséi arról, hogy gyerekkorában a sarakra járt vízért és vödörkben hordta haza, mert azzal mostak, abból főztek, abban mosakodtak. Ez most így is lesz? Mennyi vízre lesz napon-ta szükségünk?

Az iskolába érve hozzám hasonlóan sokkolt osztálytársaimra találtam. Krisztián csak arról filozofált, hogy ez nem lehet igaz, és ezt nem lett volna szabad megengedni. Ági a lovakon sajnálkozott. Regi a mobiltelefonja miatt siránkozott. Nélküle elveszett. Viki, mint mindig, szó- rakoztatott bennünket. Anna csak hallgatott, Antónia pedig a mobilját nézte, hátha bekapcsol, hogy Facebookozhasson.

A tanárok arról vitatkoztak, hogy meg kell változtatni az órarendet, mert sötétben nem lehet tanítani. Eldöntötték, hogy csak délelőtt lesz tanítás, mert akkor van eléggé világos. Délután majd otthon tanulunk, ha kell gyertyafény vagy petróleumlámpa mellett, és korán megyünk majd aludni, mert nincs tévé, sem számítógép. Szórakozni sem igen lehet majd, mert nem lesz sem mozi, sem McDonald's. A kávéházak is meg fognak változni, mert nem tudnak majd kávé vagy teát főzni, leg- alábbis árammal nem. Maradnak a házibulik, gyertyafénynél. Ez még érdekes is lehet.

Mi lesz télen? Még jó, hogy minden épületnek van kéménye. Majd lehozzuk a régi cserépkályhát a nagymamám padlásáról, és felépítjük. Veszünk majd egy tüzelős sporhetot, amilyen anyukám gyermekkorá- ban volt, és azon főzünk. De mennyi fa kell a fűtéshez és főzéshez, és hol fogjuk azt tartani? A teraszon. Tele lesz a terasz fával. Az edzéseink valószínűleg elmaradnak, de majd helyettük vizet hordunk, meg fát ha- sogatunk.

Apukámnak valószínűleg munkát kell változtatnia, mert számítógép nem használható többé. Majd ő fogja vágni a fát, vagy ásni a kutat...

Anyukám ébresztett:

– Ébredj már, elkésel az iskolából!

– De én nem megyek gyalog iskolába, mert nagy a lóbúzt – válaszol- tam.

– Milyen lóbúzt emlegetsz, keljél már!!!

A testvérem már ébren volt, és mivel ő reggel szokott a táskájába be- csomagolni, felkapcsolta a villanyt. Izzadtan és kábultan támolyogtam ki a fürdőszobába. A csapon is folyt a víz...

Szerencsére, ez csak egy szörnyű álom volt.

Mendrei Andrea, 8. osztály, Petőfi Sándor iskola, Újvidék

Enikő

Eszem veszttem, könyvet látok,

Nekimegyek, továbbállok.

Istenemre mondom néha,

Kint jobb a szabadban.

Ősz van, de seba, de az iskola! Jön a sóhaj!

Nagy Enikő, 7. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Ha nincs áram – megáll az élet

Többfajta energiáról beszélhetünk, de talán a legismertebb és legelter- jedtebb a villamos energia. Több forrásból nyerhető, ám nálunk leginkább a víz erejét hasznosítjuk, hogy áramot fejlesszünk. A mi nemzedékünk, sőt a szüleinké is természetesnek veszi, hogy életünk minden területén jelen van ez az energia, és nagyon sok mindent elvégez helyettünk. Szinte fel sem tudjuk sorolni, mi minden működik árammal.

Én sem gondolkodtam ezen túl sokat mindaddig, míg egyszer, egy kellemes szombat délután el nem vették az áramot. Hogy mi történhetett, nem tudom, de én nagyon mérges lettem, mert pont a számítógép előtt ül- tem. Jól szórakoztam, időm is volt, hiszen szombaton nincs sulis, így semmi sem szab határt a kompizásnak.

Rövid dühöngés után azzal vigasztaltam magamat, hogy seba, majd tévézek addig, amíg meg nem jön az áram.

– Tévézni, áram nélkül!? – nevetett rajtam a család.

– Igaz is – gondoltam. – Talán inkább letusolok addig. De bizony a csap- ból sem folyt a víz, nem volt nyomás áram nélkül.

Ám én nem adtam fel könnyen. Úgy döntöttem, eszem pár falatot. Meg akartam melegíteni az étellemet. Sem a villanytűzhely, sem a mikrohullámú sütő nem reagált a duzzogásomra.

Most már igazán dühös voltam. Olvassam a házi olvasmányt? Ki hallott már ilyet, hogy egy diák a szabadnapját ilyesmire pazarolja? És bár meg- adtam magamat, rövid időn belül esteledni kezdett, és már olvasni sem lehetett. Gyertyafénynél üldögéltünk, és egyre többször pillantgattunk az órára: mikor adják már meg az áramot?

Aztán hűvös lett a szobában. Pokrócba csavarodtunk. De jó lett volna bekapcsolni a villanymelegítőt!

Végre világosság lett. Minden egyszerre kezdett működni: a tévé, a szá- mítógép, a mikro, a hűtőszekrény és a mélyhűtő is brummogásba fogott...

Akkor kezdtem el gondolkodni: hány szerkentyű működik árammal. Ha ezek nem segítenek nekünk, oda a kényelmünk, a szórakozásunk, a jólé- tünk – szinte megáll körülöttünk az élet.

Szél Lilla, 6. osztály, Moša Pijade iskola, Pacsér

Bolyongok az erdőben

Bolyongok az erdőben,

erdőben, mezőben.

Sehol nincsen világos,

sötétség tölti el a világot.

Elfonnyadnak a virágok.

Kihal az emberiség

világosság nélkül!

Bolyongok az erdőben,

és harcolok a sötétség ellen.

Olán Anita, 5. osztály, Petőfi Sándor iskola, Magyarcsérnye

Az akváriumom

Mikor öt éves voltam, apu vett nekem egy akváriumot.

Minden évben hozok bele köveket a tengerről. Már nagyon sok hal volt benne: aranyhal, malachal, csiga, szkalár és szerintem még sok olyan, ami- re nem emlékszem. A legutóbbi aranyhal, már fél kilós volt, mikor, sajnos, meghalt, minden nála kisebb halat megevett. A malachal, ami most is ben- ne van, minden eddigi halamnál tovább él, már két éve benne van az akvá- riumomban. A vásárnapi vásárban vettem egy szkalárt és egy aranyhalat. Nagyon szívesen etetem őket naponta ötször. Havonta legalább egyszer kicserélem benne a vizet, ami nem megy túl könnyen, mert nyolcvanliteres az akváriumom. A növények belerakásával már nem foglalkozom, felad- tam, mert valahányszor megpróbálok belerakni a növényeket, az arany- halak mindig megeszik.

Nagyon szeretem a halakat, de azért nem szeretnék még egyszer ekko- ra akváriumot takarítani.

Nagy Torma Enikő, 6. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Gazdasági munkák régen...

Nagyon régen, amikor még a nagyszüleink is kicsik voltak, akkor még nem volt traktor, amivel szántsanak. Először ökrökkel, utána pedig lóval szántottak. Akkoriban még kaszával vágták a búzát, kézzel szedték össze. Utána keresztbe rakták a kévét. Volt tizennégyes és tizennyolcas kereszt.

A napraforgónak késsel vágják le a fejét, kocsira tették, és hazavitték. Később leterítették a ponyvát, aztán egy bottal kiverik a magot a napraforgófejekből. A kukoricát úgy vetették el, hogy a férfiak gödröket kapáltak, a nők meg kettesével rakták a szemet a lyukba. A dohányt, miután leszedték, madzagra fűzték, úgy szárították meg. Ezután zsákokba rakták, és eladták. Cigaretteket készítettek belőle.

A herét kaszálás után a földön szárították, villával összegyűjtötték, kocsival hazaszállították. Otthon kazalba rakták, és a lovakkal, tehenekkel tették meg.

Csetle Robertina, 5. osztály, Dózsa György iskola, Gunaras

...és ma

Manapság nagy teljesítményű traktorok, kombájnok, vetőgépek, permetezők léteznek. Ezekhez általában egy ember szükséges, teljesítményük pedig a valamikori gépekhez viszonyítva nagy. Ezek a gépek gázolajjal működtethetők, és legtöbbször számítógéppel vannak ellátva.

A modern gazdálkodás megköveteli, hogy a mezőgazdaságban állandóan újabb és kifinomultabb gépeket használjunk, melyeknek fejlesztése évről évre folyik.

Pintér Patrik, 5. osztály, Dózsa György iskola, Gunaras

Facebook

*A Facebook jelent mindent énnekem,
Ez határozza meg életem,
Éjjel-nappal rajta ülök,
Értéseiteimben elmerülök.*

*Anya azért mérges rám,
Mert házim engem vár.
Néha sok a kommentár,
Sokszor az agyamra mennek már.*

*Értéseitek hada rám zuhan,
Emberke, talán lájkroham?
A cseten sok mindenki található,*

*Annyi, hogy az már megható.
A YouTube sem ellenszenves,
Számomra ez az oldal is kedves.*

Sári Alex és László Roland, Október 10. iskola, Szabadka

Őszi barangolás Topolyán

Ősszel minden nagyon szép. Biztos nem én vagyok az egyetlen, aki ilyenkor kint a szabadban van a legszívesebben.

Ez az egyetlen évszak, amikor céltalanul lehet bolyongani Topolya nyugodt utcáin. Aki elindul, biztos nem bánja meg, és visz is valami kincset haza, mert nem állja meg, hogy le ne hajoljon egy-egy színes levélért vagy gesztenyéért. A legjobb talán az, amikor durcásan, mogorván indulok el, és vidáman, kitisztult fejjel érek haza. Szerintem kifújja fejemből a haragot és a rossz gondolatokat a hűvös őszi szél. Ezután jobban tudok koncentrálni a feladataimra. Sokan csak akkor kelnek útra, ha mennek valahova, mégis tesznek kitérőket, hogy tovább élvezhessék a friss levegőt és a természetet. Ha valaki elindul topolyán valahova, kizárt dolog, hogy ne akadjon bele egy sültgesztenyeárusba. Aki vesz a csemegéből, elkíséri útján a még meleg gesztenye illata. Szerintem egy séta nem is lehet ennél jobb...

Hamarosan eltűnik az őszi a gesztenyével és a színes levelekkel együtt. Jön a tél. Igaz, akkor is lehet sétálni, de ez már egy másik történet.

Móricz Ildikó, 7. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

RÜGYFAKADÁS

Őszi séta a természetben

Nagyon szeretem az őszt, de azt nem, ha ennyire hideg van, mint mostanában. Egyik szép napon végigsétáltam az utcán. Gyönyörködtem a piros, sárga és egy kicsit zöld falevelekben. A sünök is örülnek az ősznek. Jó puha az avar. Nem tudom, hogy hol aludnák a téli álmukat, ha nem lennének lehullott levelek. Én is örülök az ősznek... Legalább tudok segíteni ott, ahol a szüleimnek: tűzrevalót behordani, feltakarítani, főzni stb. Most már melegebben öltözködünk, nem elég már a miniszoknya és a papucs. Én például, amikor a barátainkkal futni mentem, akkor egy rövid ujjú trikót, két pulcsit és vastag kibélelt nadrágot húztam fel.

Szeretem az őszt, a sok szép színes levelet. De minden gyerek tudja, hogy az őszt után tél jön. És mi szokott télen lenni? Hát természetesen a téli szünidő. Én már nagyon várom.

Martonosi Anita, 5. osztály, Gligorije Popov iskola, Kisorosz

Jön a tél

*Hideg van már, fúj a szél,
Hamarosan itt a tél.
Csizmát húzz a lábadra,
Kabátot a hátadra!*

*Kesztyűt húzz a kezedre,
Sapkát meg a fejedre!
Készülj most már, készülj végre,
Készülj már a hideg télre!*

Vastag Krisztina, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Ezek a fiúk...

Hatodikos tinilány vagyok. Hiszem, hogy minden korombeli lány nevében beszélék, ha azt állítom, hogy a mai fiúk igazi rejtélyek.

Az osztályomban hét lány és tizenöt fiú van. Hiszitek vagy sem, de nekünk, lányoknak így igazán dupla örület jár. Nem mondom, hogy rossz fiúk, de csintalanok. Itt-ott még akad közöttük, mint pitypang a csalán közt, néhány nyugodt is, de a legnagyobb része... ajaj! Ne ugorjatok nekem, mert ezzel semmi rosszat nem akarok mondani. Hisz tudnak ők okosak és segítőkészek is lenni (de csak néha!). Akadnak ritka napok is, amikor, mint a kis kakasok, védenek bennünket, vagy megajándékoznak egy mosollyal vagy kis szívességgel. Épphogy rászokunk erre az álomhelyzetre, ki is fakad a szappanbuborék, és újra szánalmas és undorító lesz a viselkedésük. Osztályomban a fiúk lelkesedő focisták. Mindennap rúgják a labdát. Ez hogyan is végződik náluk? Hát veszekedéssel. Civakodnak és tolakodnak a végtelenségig, vagy míg meg nem unják. Olykor olyan nagy a hanggubanc, mint lányoknál a hajgubanc. Emellett találnak még időt a számítógépes játékokon való egyezkedésre is, meg nekünk, lányoknak is udvarolnak. Vagy minek neveznétek azt, amikor órán szétnéztek a teremben, és észreveszték, hogy néhány fiú nagy bocsiszemekkel és fülig szaladt vigyorral figyel benneteket. Talán nem fogom soha megérteni őket. Órán tátott szájjal álmodoznak rólad, szünetben pedig úgy tesznek a nagy menők, mintha nem is léteznél. Merésznél is véletlenül kimutatni nekik, hogy te is kedveled őket, akkor kinevetnek, és igazi szamarak lesznek.

Hát így van ez. Mi, lányok csak panaszkodni tudunk. De gondolom, hogy a fiúk sem mások, ha rólunk van szó. Egyszerűen nem tudunk egymással, meg egymás nélkül sem.

Márki Eleonóra, 6. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

Tél

*Íme megjött december,
van sok fehér hóember.
Fején kalap, hátán szén,
forró a tea, mert fúj a szél.*

*Reggel vacog a fogunk,
az iskoláig futunk.
Iskolatáska húzza hátunk,
de mi csak tovább rohanunk.*

Ander Patrícia, 7. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

RÜGYFAKADÁS

Ezek a lányok...

Ezek a lányok olyanok, mint egy óriási bonyolult keresztrejtvény, sok-sok fejfájást okoznak nekünk, fiúknak.

Szinte mindenben tökéletesek, így nehéz velük lépést tartani. Persze mi fiúk sokszor azt hisszük, hogy erősebbek vagyunk, vagyis legyőzhetetlenek. Bizony sok-sok példa volt rá, hogy a szebbik nem képviselői sokkal kitartóbbak, alaposabbak, szorgalmasabbak. A kitűzött célokat mindenáron elérik, nincs lehetetlen számukra. Törekény alkatuk, bájos mosolyuk, segítőkészségük, illedelmes, kedves viselkedésük a felnőtteknek is jó példa lehetne. Ezek a lányok egyszerűen nagyszerűek!

Érthető, hogy mi, fiúk szeretnénk néha közelebb férkőzni hozzájuk, és megtudni néhány apró titkot, amit rejtgetnek tarsolyukban. Beismerem, ez egy igen nehéz feladat, mert ezek a lányok... elérhetetlenek!

Kovács Jónás, 6. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

Kedvenc tárgyam

Az én kedvenc tárgyam a kerékpárom.

Nagyon szeretek kerékpározni, éppen ezért az előző biciklim tönkrement.

Egyik nap hazaérve egy ismeretlen kerékpárt pillantottam meg az udvarunkban. Gyönyörű volt. Nem túl magas, de már nem is kicsi, amolyan fiús. Fekete színű volt, piros díszekkel és csíkokkal. A kormányja sportos. Kerek, fekete, díszes fogantyúi voltak. A gumijai mélyen bordásak. Sebességváltó és csengettyű volt rajta. Fékek, sodronyok, mindene működött. Beérve a konyhába, láttam, hogy nem járt nálunk vendég. Azonnal megkérdeztem, hogy ki hagyta itt ezt a kerékpárt. Apám nagy sokára azt mondta: „Ha tetszik, legyen a tiéd.”

Mondani sem kell, hogy megörültem. Még gyönyörűbbnek láttam, mint azelőtt. Azóta is a kedvencem.

Januskó Csanád, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Törökfalu

Kedvenc háziállatom

Egyik hideg, téli reggel kakaskukorékolásra, madárcsicsergésre ébredtem. Kíváncsian futottam az ablakhoz, vajon mi lehet az a nagy lármá. Mikor kinéztem, meglepődtem. Mindenfelé ketrecek voltak. Siettem felöltözni, mert mielőbb szerettem volna látni a sok érdekes állatot.

Később tudtam meg, hogy ilyenkor télen a nagyszüleimnél állatkiállítást tartanak. A kisállattenyésztők kiállítják legszebb példányaikat. Volt ott sokfajta galamb, baromfi, nyúl, vadkacsa. Ezeket osztályozták, és kiválasztották a fajták legszebbjeit. Kint az utcán olyan állatokat láttunk, amelyeket eladásra hoztak. Nagyon sok papagáj volt, de nekem egy aranyos kis nyúl tetszett meg. Úgy gondoltam, jó gazdija lennék. Hazaszaladtam, hogy megkérdezzem, megvehetem-e. Mivel aznap épp a nagytatám születésnapja volt, úgy gondoltam megörülne ő is egy kis nyuszinak. A vadászból jött haza, amikor már messziről kiabáltam neki:

- Van számodra egy meglepetésem!
- Nekem? – felelte nevetve.

Mikor belepillantott a mély kartondobozba, mosolyogva vette kezébe a kis nyulat. Örültem én is, mert láttam, hogy neki is tetszik.

Kezdetben látszott a nyuszi barna kis szemén, hogy fél, de hamar megbarátkoztunk. Adtam neki sárgarépát, amit gyorsan elropogtatott. Szereti a kukoricát, szénát és a zöldségeket.

Azóta már megnőtt Dzsuli, és kapott maga mellé egy hófehér nyuszt, hogy ne legyen egyedül. Így most ketten futkároznak az udvarban. Mindketten szelídek, és ha elmegyünk mellettük, megsimogatjuk puha, bársonyos bundájukat. Lehet, hogy megörvendeztetnek kisnyulakkal, amit még nem árultam el a nagyszüleimnek, mert nem tudják, hogy Hómancs fiú nyuszi. Ekkor leszek csak nagy pácban, mert a kisnyulaknak új gazdikát kell majd keresnem.

Ács Edvin, 5. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

Kedves Pajtások!

Írásaitok révén a technikai vívmányok is bekopogtatnak a Rügyfakadásba, hisz az ember rabja lett a maga teremtette műszaki csodáknak. Erre akkor döbbenünk rá, amikor áramszünet közepette találjuk magunkat, és **Dér Lilla** szavai szerint „szinte megáll körülöttünk a világ”. **Mendrei Andrea** képzeletét úgy beindította az áramszünet lehetősége, hogy álmvilágba kalauzolja az olvasóit.

A gunarasi **Csetle Robertina** és **Pintér Patrik** azt próbálja érzékeltetni, milyen változást hozott a technika fejlődése a mezőgazdaságban.

Nagyon örülök, amikor arról győződhetek meg, milyen sokirányú az érdeklődésetek, és hogy lépést tudtok tartani a számítógép adta lehetőségek burjánzásával. Bevallom, én meghökkenem, hogy nekem szótárra volt szükségem **Sági Alex** és **László Roland Facebook című** versének olvasása közben, amikor a **YouTube** szoba botlottam. Most látom, ezt a lemaradást be kell pótolnom, ha lépést akarok tartani veletek.

Köszönettel nyugtázom a múlt heti küldeményeket a következőknek:

Ada: Agócs Bence, Almádi Ágnes, Apró Barnabás, Bács Ágnes, Baglyas Szabina, Bakos Annamária, Bálint Rusek Rebeka, Balog Virág Ágnes, Benedek Erik, Bera Laura, Berec Márk, Bicskei Szabolcs, Bognár Csorba Denis, Csószity Natália, Csuvi Roland, Deissinger Dávid, Dimović Zsasklina, Döme Bettina, Farkas Péter, Gyalog Szabrina (2 írás), Hagymás Dávid, Hanák Adél, Holló Viktor, Karácsonyi Ágnes, Király Emese, Krizsán Réka, Kordován Armand, Kovács Dániel, Lábadi Csongor, Lövei Kitti, Miklós Tímea, Nagy Abonyi Krisztina, Nagypál Kata, Nagy Viola, Páncsics Martina, Peckó Edmond, Pétervári Hédi, Pintér Krisztián, Rusák Réka, Sévity Iván (2 írás), Szécsényi Kata, Tóth István, Tóth Orsolya, Turai Natália, Varga Lilla, Urbán Nikolett, Vastag Krisztina (2 írás), Volford Viktor, Zaj Attila; Rajzot küldtek: Balázs Patrik, Balog Réka, Csuvi Sarolta, Dér Lilla, Ginder Tamás–Holló Viktor, Juhász Orsolya, Könyves Regina, Larbah Nikolett, Lévai Erik, Ludmán Márk, Szabó Szepesi Dániel–Kazinczy Krisztián, Sziráki Mihály–Bolya Krisztofer, Tóth István–Gömöri István, Valkó Gréta, Vastag Krisztina és Vastag Tímea;

Santavér: Ali Arszen, Ander Patrícia, Dukai Tamás, Gregus Emma, Juhász Rebeka, Major Boglárka, Rózsa Boglárka és Zserai Petra;

Óbecse, Sever Đurkić iskola: Acsai Ákos, Bezeg Bettina, Bozsóki Petra, Kalmár Szilárd (2 írás), Kiss Dávid (2 írás), Kovács Franciska (2 írás), Kovács Jónás (2 írás), Márki Eleonóra (2 írás), Mészáros Orsolya, Nagy Anita, Sinkovics Zsolt és Szarvas Róbert;

Szabadka, Majsai Úti iskola: Gábrity Viktor, Svertel Valentin és Turu Tímea; Đuro Salaj iskola: Csonti Beatrix, Fodor Ákos és Huszár Ervin;

Topolya, Csáki Lajos iskola: Radovanović Szofia.

Az adai nagy csomagban az ötödikesek tréfás meséi érdekelnek külön figyelmet, erről hamarosan minden Rügyfakadás olvasó meggyőződhet.

Addig is szorgalmasan tanuljatok, és olvassátok a Jó Pajtást!

Tomán Mária

**A rovat vendége
ezúttal a Zöld Lámpás
(Green Lantern)
sztárja – A DC
– mivel állni akarja a
versenyt a Marveles
képregényhősökkel
– most aktivizálta
magát, csatasorba
állította az emberét,
aki a kozmikus
hatalommal bíró
gyűrűjével a Föld és az
Univerzum védelmére
siet...**

• **Készültél a képregényekből?**

– Bevallom, régebben nem olvastam a Zöld Lámpást, az meg talán túl nagy elvárás lett volna, hogy hetvenévnnyi képregényt egyszerre próbáljak befogadni. Ha megpróbáltam volna, még mindig azokat olvasnám. A DC-s srácok kiválogatták számomra a legfontosabbakat, úgyhogy csak azokat olvastam.

• **Képzeld el, hogy újra gyerek vagy. Mi szeretnél lenni: szuperhős vagy filmsztár?**

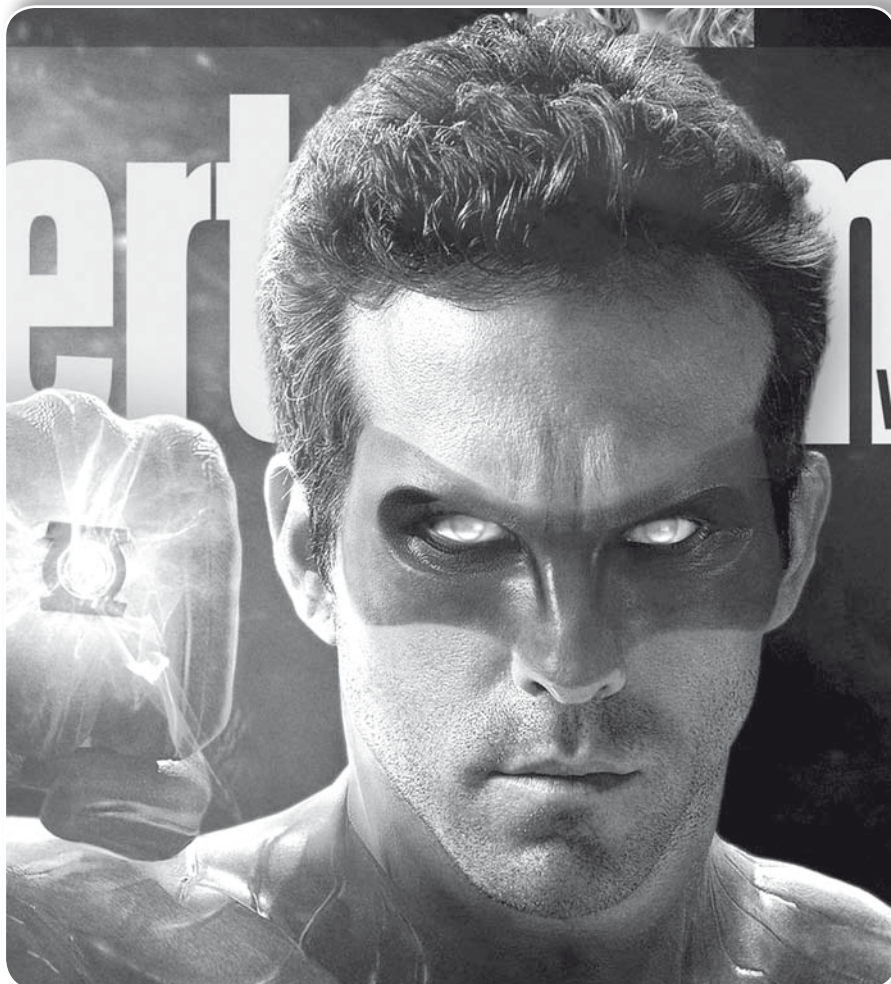
– Valószínűleg filmsztár, mert színészként lehetőség adatik arra, hogy egy kicsit mindkettő legyen. Szuperhősként az ember simán születhet torz fejű vagy valamilyen pszichikai betegséggel, sőt néha a képesség nagyobb átok, mint áldás. Kinek hiányzik ez?

• **Mikor döntötted el végleg, hogy hi-vatásszerűen a színészkedésből akarsz megélni?**

– Akkor már huszonöt éves voltam – most harmincöt vagyok –, de az az igazság – talán furcsán hangzik –, hogy már valójában tizenhárom éves koromtól a színészkedésből élek, ám sokáig nem azért csináltam, mert ez volt a nagy álmom, hanem egyszerűen csak azért, mert volt rá lehetőségem. Huszonötödik évem körül már annyira beleszerettem a szakmámba, hogy akár ingyen is hajlandó lettem volna színészkedni. Akkortájt kezdtem el tanulni is a dolgot. Fura volt, mert én úgy ültem az iskolapadban, hogy közben már évek óta élesben is csináltam a melót. Soha nem is volt B tervem arra nézve, hogy mivel foglalkoznék, ha nem színészkednék, mivel mindig színészkedtem.

MENŐ FEJEK

Ryan Reynolds

Láthattál a Buliszervízben, az Élve eltemetve című sztoriban stb. Nemrég fejeztem be a Safe House és a Testcsere forgatását. Nemsokára nekikezdek a R. I. P. D. forgatásának Jeff Bridgesszel, ami egy élőhalott hekusokról szól. Már nagyon várom.

• **Most a Zöld Lámpásról...**

– A Zöld Lámpás a mostoha „kistestvér”. A lámpások sztorija még 1940-ben Bill Fingernek és Martin Nodellnek köszönhetően született meg. Az úgynevezett Zöld Lámpások Alakulat azért jött létre, hogy az univerzum lakóira leselkedő fenyegetésekkel szembeszálljanak, és megvédjék az ártatlantokat. A különleges osztag tagjai a világűr más-más pontján ügyelnek a rendre. Ha valaki Lámpás lett, esküt tett, és csatlakoznia kellett az alakulathoz, mely az Oa bolygón állomásozott. A cím mellett a szerencsés kiválasztott kap egy gyűrűt, aminek a kozmikus hatalmát használhatja fegyverként és védelemként egyaránt. Martin Campbell a mozijában a második Zöld Lámpás, Hal

Jordan történetét meséli el, aki az Egyesült Államok légierijénél szolgált, mint vadászpilóta. Campbell hű akart maradni az eredeti mű szelleméhez...

• **Zöld Lámpás akartál lenni?**

– Nem... Egy másik képregényfigura bőrébe akartam belebújni, de ezzel a szereppel is elégedett vagyok. Superman akartam lenni... Az a jó ebben a Hal Jordanban, hogy nem egy különleges fickó. Persze a foglalkozása szempontjából nem átlagos, de javarészt nem egy kivételes példánya a fajának. Elég felelőtlen, azonban a megfontolatlan viselkedésnek mindig megvan az oka. A többiek, a színésztársak – Blake Lively, Peter Sarsgaard, Tim Robbins, Mark Strong – azt mondják, hogy lesz a mesének több folytatása is, mert mindig akad egy gonosz lény, aki romba akarja dönteni a világot, s mi azért vagyunk itt, mi, a Zöld Lámpások, hogy az embereket megvédjük a legrosszabbtól.

B. Z.

Nagyothalló

Az idős, nagyothalló gróf késő este érkezik haza. A komornyik halkan megkérdezi:

- Na mi van, te vén piszok? Már megint a kocsmában voltál és vedeltél?
- Nem, Preston. A városban voltam, és hallókészüléket vásároltam.

Az indián temető

- Hogy hívják az indián temetőt?
- ???
- Tolltartó.

Hit

- A börtönlelkész kérdezi az elítélttől:
- Miért csukták le?
 - A hitem miatt.
 - ???
 - Azt hittem, nem derül ki, amit tettem.

Abronszellenőrzés

Autós a benzinkútnál:

- Kérem ellenőrizze az abroncsokat!

Mire a kutas:

- Egy, kettő, három, négy... Megvan az összes!

Pontos idő

- Kérem, meg tudná mondani, mennyi a pontos idő?
- Persze, fel van nekem ide írva. Nyolc óra van.
- Köszönöm. De ne haragudjon, mit mond, ha nem nyolc óra van?
- Azt, hogy nem tudom mennyi az idő.
- Aha. És honnan tudja azt, hogy nyolc óra van-e?
- Hát fel van nekem ide írva.

Tanulóvezető

Szőke tanulóvezető az oktatóhoz:

- Mennyire van szükségem, hogy tudjak vezetni?
- Körülbeül háromra...
- Három órára? Az jó.
- Dehogyis! Három autóra!

Zsebszámológép

- Miért nem vesz a rendőr zsebszámológépet?
- ???
- Mert fejből is tudja, hogy hány zsebe van.

Akvárium

- Miért nem cseréli ki a szőke nő az akvárium vizét?
- Mert azt várja, hogy a halak megigya az előző adagot.

Sovány

- Ki az abszolút sovány?
- ???
- Aki befér a plakát meg a fal közé!

Közlekedési rendőr

Egy közlekedési rendőrt kiraknak egy elhagyatott útszakaszra, hogy mérje az autósok sebességét. Ott üldögel a kocsiban egész nap, de a néhány véletlenül arra tévedő autó betartja a sebességkorlátozást. Este azután végre jön egy autó, jócskán gyorsabban a megengedettnél.

A rendőr gyorsan bekapcsolja a villogót, a szirénát, és utána indul. Megállítja, odalép a vezetőhöz, és így kezdi a mondandóját:

- Hehe, magára vártam egész nap!

Mire az autós:

- Biztos úr, pedig jöttem, amilyen gyorsan csak tudtam!

Szeretik a zenét

- Lépjenek ki, akik szeretik a zenét!
- üvölt az őrmester a katonáknak.
- Öten kilépnek a sorból.
- Tudnak bánni a zongorával is? – kérdi az őrmester.
- Igen, mit kell játszani rajta?
- Semmit. Át kell cipelni a feleségem szobájába!

Végeredmény

Hazamegy Pistike a focimeccsről, és büszkén újságolja:

- Képzeld, Papa, két gólt is rúgtam!
- Nagyszerű. És mennyi lett a végeredmény?
- 1:1.

Nem aludtam az éjjel

- Jó reggelt, szomszéd! Milyen vörösek a szemei!
- Jaj, ne is mondja, nem aludtam az éjjel egy percet sem. Valami szörnyen bűgött a házban. Maga nem hallotta?
- Én nem hallottam semmit, mert egész éjjel porszívóztam.

Buszon

- Jegyeket, bérleteket kérem felmutatni!
- Egyik sincs!
- Megbírságolom, és felszólítom, hogy azonnal hagyja el a járművet!
- És akkor ki vezeti tovább a buszt?

Lenyelte a tollat

- Halló, doktor úr? A kisunokám lenyelte a tollamat.
- Öt perc múlva ott leszek – mondja a doki.
- És addig mivel írjak, ceruzával?

– Anyu elvisz nyíratkozni, mert szeretné látni, hogy nézek ki.

– Te maradj csendben, majd én beszélek.

Elvesztett egy százast

Móricka későn jön haza az iskolából. Az apja szigorúan kérdőre vonja, hogy hol csavargott:

- Egy bácsi elvesztett az utcán egy százast, és ilyen sokáig kereste.
- És mi közöd neked egy idegen elvesztett pénzéhez?
- Rajta álltam.

Fuvar az iskoláig

Móricka lestoppol egy kocsit az iskolába menet:

- Bácsi kérem, vigyen el az iskoláig!
- Nem arra megyek.
- Annál jobb.

Aranybálna

Egy ember kifog egy aranybálnát, amely így szól:

- Kérlek eressz el, és teljesítem három kívánságodat!
- Egy nagy fenét! Megyünk az aranyműveshez!

Üres kézzel

A férj üres kézzel jön haza a vadászból.

- Na mi az, nem lőttél semmit? – kérdi a neje.
- Dehogynem.
- Akkor miért nem hoztad haza?
- Ugyan már! Nem vagyunk mi kannibálok!

Legjobb gyógyszer

- Melyik a legjobb gyógyszer?
- A mínusz öt.
- Miért?
- Mert az egyből hat!

Lovasugratás

Sárika a lovasiskolában gyakorol. Az edző figyel, hogyan ugorja át az akadályokat. Az egyiknél azonban a ló hirtelen lefékez, Sárika pedig leesik a lóról, át az akadály túloldalára.

- Remek Sárika! Csak legközelebb a lovat is vigye magával!

Betörő

A ház ura betörő hangjára ébred, és gyorsan ráordít:

- Na, ide figyeljen, fel a kezekkel, és addig maradjon is úgy, amíg meg nem találok a pisztolyomat!

Fél órája

– Rendőr bácsi, tessék gyorsan jönni! A papa meg a zöldséges már fél órája verekszik!

- Fél órája? És miért csak most szólsz?
- Azért, mert eddig a papa volt fölényben!

Piacon

- Egy almát kérek!
- Kettő lett, maradhat?

Szivacs

– Képzeld, fél éve operáltak, és a sebész a gyomromban felejtett egy szivacsot!

- Félelmetes! – mondja a másik együttérzően. – És fáj?
- Azt nem mondanám, de azóta állandóan szomjas vagyok!

Tanárnő

Kopogtatnak a mennyország kapuján. Szent Péter kikiált:

- Na mi az?
- Nem mi az, hanem ki az, fiacskám!
- Jó ég! Már megint egy tanárnő!

Panasz a repülőn

Férfi a repülőgépen a stewardessnek:

- Hölgyem, fel vagyok háborodva! Rendszeresen önökkel repülök, de sosem mehetek akkor a végcére, amikor akarok, soha nem látom a filmet, és mindig ablak mellett kell ülnöm!
- Ne szórakozzon már kapitány úr, hanem kezdje meg a felszállást!

Csap

A skót szállodában egy vendég panaszkodik:

- Kérem, a szobában a csapból csak 20 fokos víz folyik. Miért írják akkor a prospektusban, hogy hideg és meleg víz is van?
- Mert mosakodni hideg, inni viszont meleg...

Suzuki-kereskedésben

Bemegy a szőke nő egy Suzuki-kereskedésbe.

Megnéz egy kis Suzukit, látja, hogy az elején egy S betű van.

Megnéz egy nagyobb, még nagyobb, azokon is látja az S betűt. Végül megnézi a legnagyobb Suzukit, azon is rajta van az elején az S betű. Odamegy a kereskedőhöz és megkérdezi tőle:

- Ez a sok kocsit itt mind szép és jó, de nincs valamelyik M-es méretben?

– Ez volt az utolsó alkalom, hogy megkértelek, hogy kösd meg a cipőfűzőmet!

– Nem is tudtam, hogy a tévénk ilyen öreg – itt egy fotó, amin mellette állsz pelenkában!

Majtényi Mihály

Mocsár

(Részlet)

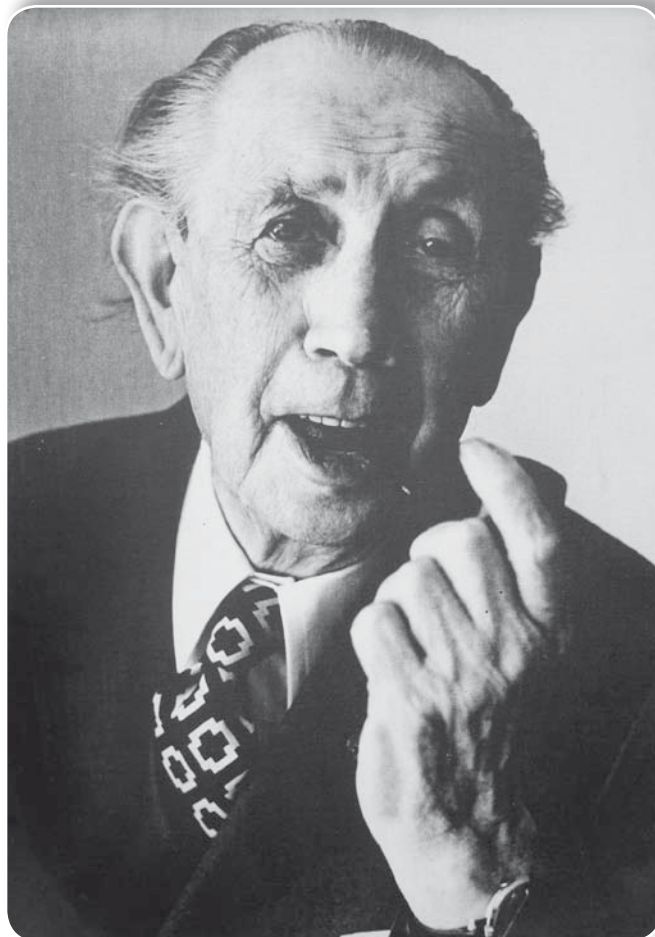
Christian Ilken északon született, Lüneburgban, és furcsa nevű lüneburgi utcák homályában nőtt fel aztán új évei elé. Ott náluk olyan fojtó volt minden, a kapuk benyúló bolthajtása, érthetetlen kiszögellések minden utcasarkon és ott, a hídon túl, a mocsarak fehér párja – ezeket nézte és ezekkel álmodott sokáig. Előbb az anyja mesélt a múltba nyúló Rübezahl hatalmáról, azt látta lépkedni sokáig az ingovány fölött ködfátyolos kigőzölgésben meg az ég alján, hogy alkonyatkor erre tartott. Később más álmok ringatták: ez már inkább volt pozitívizmus – a császárról akkor sokat beszéltek, és titkon meglesett vágy volt, egyszer meglátni őt aranypalotában... Az őszi csillagok még sokáig integettek aztán, és fátyolos varázssal ott kísértett az emlékezés ezekre az elborult órákra.

De hát az élet odábbállott, és elsimultak a titkok ráncai lassan. A fojtott órák leegyszerűsödtek unalommá, és mindennap új csodáról hullott a lepel. Az élet olyan átlátszó, megfogható, olyan reális lett aztán – ő, milyen más volt a császár meséje Oberlehrer Wirth szájából sok utálatos szóval együtt a kötelességről.

Christian Ilken felnőtt lassan az utcasarkok pajtáskodásában, bőbeszédűségében. Tanult is addig, iskolába járt – a tanulás minimumát akkor már törvény szabta meg, és nem járt egy nappal sem kevesebbet a tornyos zöld házba, a városházán innen. De többet sem egy nappal, csak amennyit a törvény éppen előírt. Az öreg Ilken akkurátus polgár volt, nem akart többet a törvénytől, az államtól, csak hogy éppen békében hagyják.

És ez a fia, ez a köpcös, széles fejű, ez volt a kedvence. Ebből is péket nevel, a mindennapi kenyér katonáját, ahogy ő mondta. De mondta másképp is, mondta magát a haragos Isten jobbkezeinek istentelen óráiban, ha italt kóstolt. Ezekkel a szavakkal már korán ismerkedett meg Christian. Annyi bizonyos, hogy mint elvonuló emlék élt benne kezdetől a tudat, hogy apja jobbkeze a hatalmas Istennek, öbelöle péket nevel majd.

Az évek simán folytak eddig. Talán az első emóciója volt Chris-

tiannak, hogy a lábát törte tizennégy éves korában. És hogy akkor kórházban feküdt sokáig. Itt került először új meglátások elé, magával hozva ebből a másik világból a furcsaságok impresszóit, ezek még sokáig kísértették, és ott élt emlékében a karbolszag, a nagy fehérség, amely itt mindent beborított, falakat, ágyakat, arcokat... Mindez persze rettenetes volt, mégis, ezeknek az örök rossz érzéseknek nyomán is támadhatott furcsa vágy, amely elégedetlenné tette eddigi életével. Nem éppen tudatosan – mégis valami hadakozás indult meg a mindennap ellen: jó volna elmenni messzire... Ha künn járt a vasútnál, a sínek között... egy árva sín pár jött északról, és délnek futott... a messzeség gyerekes imádása támadt fel benne, és itt élt a síneken a szimbóluma ennek a váagnak.

Később már csodálkozott apján és testvérén, az idősebbiken, hogy ezek itt maradtak a mocsarak mögött. Már akkor tudta, hogy

Kedves Olvasó Tanulók!

Majtényi Mihály pályakezdő regénye a *Mocsár*. 1927-ben íródott a Bácsmegyei Napló regénypályázatára, a következő évben folytatásokban látott napvilágot a lapban: könyv alakban azonban az idén jelent meg először, az író születésének 110. évfordulóján a Forum Könyvkiadó gondozásában. Első garabonciás alakjai tűnnek fel Majtényinek, mint amilyen itt, a rovatban közölt bevezető részben is megmutatkozik eltűntünk: a gyermekként megpillantott, majd az otthonát elhagyó húszéves utazó Christian Ilken. Örök otthontalanságot és elvagyódást jelent számára a világ. Olvassátok el ezt a kis terjedelmű regényt!

A versek viszont egy nagyon-nagyon friss kötetből származnak. Rég volt ilyen a vajdasági könyvkiadásban: a Forum Kiadó gyermekverskötetek sorát indította útnak Szűcs Imre Zúzott kaleidoszkóp, illetve Bogdán József Biborbogár című kötetével. Azért gondolom,

hogy különleges vállalkozás, mert manapság verset olvasni „nem túl menő dolog”! Pedig nem így van. Elgondolkodtatok-e azon, hogy az a világ, amelyet ti is igen szerettek, a modern zenei szubkultúra, ugyancsak ritmizált, verses világ...

Bizonyára írtam már nektek is, hogy én nem nagyon hiszem azt, hogy van felnőtt- és gyermekvers. Csak esztétikailag-poétikailag teljes, illetve az ellentéte: rossz vers van. Olvassátok el ezeket a verseket! S gondolkodjatok el, amellet, hogy látszólag a természet bogárvilágát vetítik elénk, micsoda mélységeit járják be és idézik meg a létezésnek! S nem nagyon hiszem, hogy a létezésnek van felnőtt- és gyermekváltozata! Csak nagyszerű titkok vannak.

Kellemes olvasmányélményeket!

Bence Erika

az élet künn jár, messze elől, a Glockenspielen túl, és sok-sok új csoda hajlik az utakra. Ezekkel a fátyolos, furcsa érzésekkel kellett megbirkóznia mindennap. És különcködéssel, önemésztéssel önmagában.

Most sok szó eshetne még Christian Ilken lüneburgi éveiről, hiszen ennek az életnek még az elmondottakon túl is voltak keretei, és volt tartalma. A Frühlings-Erwachen itt is nyomot hagyott, reszkető kis emberségük bújva, lopva hordozta a titkot... mindig akad egy kisebb, aki tátott szájjal állott, egy nagyobb, aki megértett mindent és meghallgatott; voltak epizódok, kamaszcsínyek – mégis már kezdettől fogva nem tudta lekötni semmi úgy, mint egy imbolygó fátylaszál az utak holnapjában valahol – a vágy, hogy útnak kell indulnia mielőbb. Már magában tudatosan megformált mindent – világgá megy majd, emberek közé... úgy mondta, ahogy éppen megtalálta a kifejezést nem éppen túl bő szókincsében ehhez a rögeszméjéhez. Mert annak tartották, és úgy kezelték otthon mind, az apja meg a bátyja. Vándortarisznia lett a neve. Ő, hiszen énekeltek ők is sokat az útra kelő vándorlegényről, a sovány tarisznjáról, énekelték eleget szerte a kocsmákban, persze az elmélet és a gyakorlat finom megkülönböztetésével – ennek a határán, a nótán túl már csak emlegetni is bolondság.

De hát neki muszáj volt elmenni. El is ment aztán, húszéves korában. Már nem is bánták otthon a bolondost. Pedig ott kísértett a lidércnyomás álmai fölött, hogy el kell majd szöknie otthonról,

ha nem engedik útra. Ezt pedig igazán nem szeretette volna – riadozott és félt ettől a megoldástól; másokról hallott, akik úgy egy éjjel nyomtalanul eltűntek, valami avanturista nyavalyától bélyegezetten, és nem kerültek aztán elő soha többé.

De most már ott volt nála, ott volt zsebében az írás: négyrétű zölt füzet, nagy pecsétekkel éktelen, leírva minden tulajdonsága benne. És a hátulján a füzetnek sok tiszta fehér lap: ide majd rákerülnek a stációk. Sok-sok ilyen állomás, és az élet is elfut közben... Persze, erre még ő nemigen gondolt, inkább szégyellte, hogy eddig mindössze egy mester írta bele dicséretét – öreg szarkabetűkkel a lüneburgi pékmester, tulajdon édesapja.

És kendőlobogtatás vérzett a vonat után... talán itt is történt valami? – ő, ez csak olyan elhamarkodott ígéret volt, ezt csak Grete vette komolyan. Amíg a lány teste az övé volt, az első csókok és első hullás pillanatában talán ő is... de most már fáradt petyhüdséggel és novemberi órától, más vágytól megkörnyékezve – nem, ezt nem szabad komolyan vennie. Ugyan megígérte: írni fog, de hogy ott ült a kemény fapadon, már tudta jól, hogy az álomnak végét hallgatás pecsét pecsételi meg, és hogy most, az eltemetett tegnappal mögötte hamar talál vigasztalást ő is.

Most már semmi sem kötötte ide: az útja már arra húzódott, nyugatnak. Egyhangú pusztákon ringatta a vonat.

És jöttek az állomások...

Bogdán József versei

Isten ékszerai

*Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy,
őrizd meg minden kis bogarat,
vigyázd a szirmokon billegőt,
az erőtléneknek adj erőt.
Szenteltessék meg a Te neved,*

*röptét a lepkének el ne vedd!
A páncélos bogárnak újra fényt,
a reménytelennek adj reményt.
Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy,
őrizd meg minden kis bogarat.
A kártevő csótányok, természetek
ezernyi mozgó ékszerek.
Téged dicsér a levéldarázs,
a tücsök is mindig neked danáz.
Tied a kert, ez a gyönyörű,
hozzád mászik a rózsatetű.
Birizgálja a tenyered,
dicséri minden léptedet.*

*Nyugodj békében, bogaram,
körötte ez hangya van.
Itt voltál velem, köszönöm,
örökös lakás vár odafönn.*

Bíborbogár

*Bíborbogár, virágoros a ruhád,
bíborbogár, megver érte anyukád.
Nem verhet meg szegény, mert már nem is él,
messze fújta tőlünk az északi szél.*

A keringőbogár temetése

*Nyugodj békében, bogaram,
csöppnyi életed odavan.
Virágoros a kis ruhád,
könnyezve nézi anyukád.*

*Tárd ki még egyszer szárnyadat,
mászd meg a magas várfalat.
Keringőzz úgy, mint réges-rég,
Isten tenyere menedék.*

Éjjeli lepke

*Fényes potroha a hold,
kis szelvénye tündököl.
Lenn a mélyben lepke száll,
mint egy óriás ököl.*

*A köd vastag indáit
vihar-röpte metszi át.
Még csak néhány pillanat,
ellepi az éjszakát.*

Megérkezett a Mac Mini

Kollégáink azon szerencsések közt lehetettek, akik az elsők közt kaptak egy vadiúj, i5-ös processzorral szerelt Mac Mini tesztkészüléket.

Amikor megérkezett az elegáns, apró doboz, nem keltett túl nagy feltűnést, egészen addig, amíg ki nem derült, honnan érkezett – abban a pillanatban vált nyilvánvalóvá, hogy nem egy sokadik router lapul benne, amikor pedig kibontották a dobozt, és elővillant a lapos alumíniumház, akkor már mindenki a hardverre figyelte. A dobozból a hardver mellett előkerült még természetesen a tápkábel és egy HDMI-DVI-átalakító is az általános monitorkapcsolathoz.

A gép doboza már nem tartalmaz telepítőlemezeket, hanem a gyári lemezen lévő Recovery HD nevű partícióról van mód internetkapcsolat segítségével újratelepíteni a szoftvereket. A Recovery HD telepítője letölti a hardverhez mellékelt gyári médiát, benne a Mac OS X 10.7 Lion operációs rendszerrel és az iLife '11 multimédiás programcsomaggal. A Mac Mini modellek egy ideje már beépített tápot tartalmaznak – rejtély, hogy ez hova fért el –, így külső tápra már nincs szükség.

A ház kissé laposabb lett az előző szériás Mini házánál, ami annak köszönhető, hogy most már nemcsak a szerver operációs rendszerrel érkező Mini, hanem az asztali számítógépnek ajánlott darabok sem kapnak optikai meghajtót. Így aztán a ház előlapján mindössze a szokásos kis fehér LED található, ami bekapcsolt állapotban világít, ha pedig a gép alvó állapotba kapcsol, akkor pulzál.

A ház tetején csak az almalógó látható, az alján pedig egy fekete, műanyag kerék, amelyet elfordítva hozzáférhetünk a gép belsejéhez; itt cserélhetjük ki a gyárilag szállított 2, illetve 4 gigabájtos RAM-ot a dokumentáció szerint maximum 2x4 GB-ig, de a valóságban akár 2x8 GB-os DDR3 1333 Mhz-es SODIMM-modulokat is a hardverbe helyezhetünk.

A hátoldalon nem igazán történt komoly mennyiségi változás: négy USB 2.0-s, egy FireWire 800-, egy HDMI- és egy gigabites Ethernet-csatlakozót kapunk, emellett a korábbi mini DisplayPort-foglalatot egy azal teljes mértékben kompatibilis, ám kibővített képességekkel kiegészült Thunderbolt-csatlakozó váltotta fel.

A Thunderbolt – amellett, hogy kétirányú video- és hangkapcsolatot tesz lehetővé – akár 10 Gbps adatátviteli sebességre is képes, és mivel láncba köthető, a Mac Minihez egy ultragyors külső tárhelyet, és rajta keresztül egy Thunderbolt- vagy mini DisplayPort-portos kijelzőt is csatlakoztathatunk, akár 2560x1600 felbontással. A digitális és analóg mini jack kimenet és bemenet fölött egy SDXC-kártyafoglalat is helyet kapott a videokamerák és fényképezők tartalmának villámgyors letöltéséhez.

A Mac Minik aktuális szériája három tagból áll: a 2,3 gigahertzes Intel Core i5 modell Intel HD Graphics 3000 videokártyával egy jó teljesítményű belépő modell, míg a 2,5 GHz-es Intel Core i5 processzoros, AMD Radeon HD 6630M kártyával szerelt, 256 MB dedikált videomemóriát tartalmazó példány igen jó teljesítményű profi hardvernek tekinthető. A szerver operációs rendszert is tartalmazó, de az otthoni rendszert is magában foglaló csúcsgép négymagos Intel Core i7 processzorával biztosítja a nagyobb számítási teljesítményt, viszont ez a hardver a kisebbik videokártyát, az Intel HD Graphics 3000-et kapta – egyrészt azért, mert egy asztali gépnek ez sem rossz, másrészt pedig, mert egy szervernek viszont még ez is sok. Kivéve persze, ha szerverként egy nappaliban helyezkedik el, és egyben multimédia-szerverként is működik, de azért ekkor sem kerül bajba, mert egy full HD-megjelenítővel még így is elbír a videokártyája.

A vizsgált típus egyébként az erősebb asztali konfiguráció volt, és sem a külsejében, sem pedig az erejében nem volt semmi kifogásolnivaló. Sajnos még nem sikerült thunderboltos Apple kijelzőt szerezni hozzá, így egy 27 hüvelykes Samsung monitort csatlakoztattak a géphez, amit természetesen 1920x1080 képpontos felbontással működött. Talán nem is kell mondani, hogy tökéletes, akadásmentes képet produkált a Mac Mini, mindegy volt, hogy HD-videót néztek, vagy épp játszottak a géppel. Egyetlen dolog volt, ami kicsit zavart a Mini használata során, mégpedig a melegedés, ami a készülék egész területén megfigyelhető volt.

Beviteli eszközként az Apple Wireless alumíniumbillentyűzetét és egy Apple Wireless Magic Touchpadet használtak. Ezekkel a hardverekkel megdöbbentő látványvilág érhető el, hiszen így az asztalon egyetlen vezeték látható – kivéve persze a Mini és a monitor tápkábelét, de azok egyszerűen elrejtethetők. A vezeték nélküli beviteli eszközök beállításánál egyébként nincs is egyszerűbb dolog, ugyanis a Mini bekapcsoláskor észreveszi, hogy egyik USB-csatlakozóján sincs billentyűzet és egér, ezért megáll, és megkérdezi, hogy ezt jól érzékeli-e, és hogy nem szeretnék-e esetleg a beépített AirPortra vezeték nélküli beviteli eszközöket csatlakoztatni. Amennyiben pedig szeretnénk, csupán be kell kapcsolnunk azokat, és már párosíthatjuk is a gépünkkel. A folyamat tényleg olyan egyszerű, ahogy itt le van írva.

Mindezek a tulajdonságok egyértelművé teszik, hogy az Apple Mac Mini már nem (és már régen nem) csak egy újabb játékszer a bogaras Apple-imádók számára. Ez a számítógép egy tényleges alternatíva. A két asztali modell közül a kisebbik egy irodai számítógép minden munkáját képes kiválóan elvégezni, mindezt megfizethető áron, de olyan külsővel, amivel bármilyen irodai enteriőrbe képes beilleszkedni. Az erősebb testvére az otthoni számítógépek réme, hiszen erős processzorával és komoly videokártyájával képes a játékosabb népszerűséget is kiszolgálni. Természetesen nem a legvadabb gamerekre kell itt gondolni, hiszen ők néha csak videokártyára költenek annyit, mint a kisebbik Mini teljes ára, de például egy Call of Duty 1920x1080-as felbontáson teljes „high” beállítások és négyeszes antialiasing mellett akár 30 fps-t is produkált. Ugyanezen felbontás mellett, de textúra és víz esetében alacsony felbontást választva már 45–60 fps is elérhető volt.

A négymagos szervergép pedig nem is kérdés, mire jó: mindenre. Csinálhatunk belőle szervert az irodába vagy otthonra, de használhatjuk munkaállomásnak, és lehet akár médiaszerver is belőle. Ebben az esetben csupán be kell állítanunk a nappaliba a tévénk alá, és máris egy 1 terabájtos médiaszerverrel rendelkezünk, ami olyan simán játsza le a full HD-videóinkat, hogy az már szinte megalázó; a megfelelő beállítások után pedig már nem lesz olyan formátum, amivel ne birkózna meg könnyedén. Emellett közben még otthonunk többi Apple gépét is kiszolgálhatja levelező vagy egyéb szerverként.

HOROSZKÓP

KOS

Elégé megsokasodtak a feladataid, ráadásul osztálytársaid is nyaggatnak. Ne foglalkozz velük, csak elveszik az energiád! Az esetleges veszteségek az élet más területein hasznot hozhatnak. Most munkával, tanulással telnek a napok. Szerencsére élvezetes lesz.

BIKA

Mielőtt komolyabban nekiállnál valaminek, győződj meg arról, hogy minden információ a birtokodban van-e. Nagyon ciki lesz, ha félreértesz valamit. Tartsd nyitva a szemed, és egy nagyon kedves személyre bukkanasz, akivel most sokat romantikázhatsz.

IKREK

Komoly gondot okozhat, ha elbizod magad! Vegyél vissza a hangnemből, főleg ha ismerősökkel vagy tanárokkal beszélsz! Ne feledkezz meg a szeretteidről sem. Büszke lehetsz arra, amit mostanában elértél. Ne törődj most azzal, ha ezért egyesek irigykednek rád.

RÁK

Elég a tervezgetésből! Ideje aktivizálnod magad! Persze jó, ha előre tervezel, de ha nem állsz neki a dolgoknak soha, felesleges az egész. Te döntesz: úszol vagy elsüllyedsz? Légy elszántabb, és hozz sziklaszilárd döntést. A héten megtalálhatod a neked való párt.

OROSZLÁN

Kicsit mintha nagyravágyó lennél mostanában. Persze a suliban ezzel semmi gond, mert extra hajtóerőként szolgál. Nyomulj csak! Komoly erőfeszítések várnak rád. Csupán azzal vigasztalódhatsz, hogy nem hiába fáradozol. Bizz jobban önmagadban!

SZŰZ

Ne kételkedj magadban! Ha minden cselekedeted megkérdőjelezed, csak feleslegesen pocskékolod az időd. Bizz magadban, és szánj időt más dolgokra is! Vágj fapófát a suliban még akkor is, amikor majd szétrobban az agyad a társaid viselkedésétől. Most nem érdemes különféle harcokba keveredni.

MÉRLEG

Irigylésre méltó, ahogy szembeszállsz a kihívásokkal. Jöjjön bármilyen nehézség, te pikk-pakk túl leszel az egészen. A nyomulós Plútó most maximális sebességre pörget, ne habozz, használd ki! A napokban találkozol valakivel, aki a legjobbat hozza ki belőled.

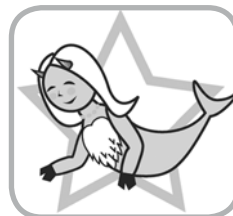
SKORPIÓ

Mindenképp vállalj egy kis pluszmunkát. Egyelőre persze tehernek tűnik, de idővel nagy előnyre teszel szert vele. Hallgass az ösztöneidre, és ki fogod szűrni az egyik vetélytársad hibáját. A vonzerőd most csúcspontot dönt.

NYILAS

Büszke lehetsz magadra! Azonkívül, hogy simulékonyan végzed a dolgod, még másoknak is segítesz. Ne lepődj meg, ha most egy barátodat egy csapásra új fényben fogod látni, a nyughatatlan Uránusz ugyanis kicsit beleszól a szíved megszokott vonzalmába.

BAK

Nehéz követni a váltakozó elvárásokat. Néha iszonyú agymunkára van szükség, néha a kommunikáción van a hangsúly. Mindig tarts egy kis szünetet! Jóleső érzéssel tölthet el az, hogy segíthetsz, s ezzel örömet okozhatsz, ez az egyik dolog, ami éltet.

VÍZÖNTŐ

Hihetetlenül stabil vagy – másokkal ellentétben. Csak tedd lazán a dolgaid, és csak akkor foglalkozz mások hisztijével, ha szánsz rá időt. Maradj semleges. Inkább engedd szabadjárá a gondolataidat, s álmódózással vezesd le a felesleges energiáidat.

HALAK

Teljesen rákattansz az olyan feladatokra, amiknek más kultúrákhoz van köze. Élvezd ezt az időszakot, és áss minél mélyebbre! Feleslegesen ne hajszold magadat! Semmi értelme a sok kapkodásnak, izgalomnak. A közeljövőben mindent könnyen elérhetsz, ráadásul nem is kell több energiát befektetned.

Lazító tippek a tanuláshoz

Lázasan tanulsz egy dolgozatra? A napi hajtásban mindenkinek szüksége van óránként 5-6 percnyi pihenésre. Megmutatjuk, ezt hogyan oldhatod meg.

Masszírozz!

Ha sokat ülsz a számítógép előtt, nem csoda, ha gyakran megfájdul a fejed. Ilyenkor érintsd meg a halántékd az ujjvégeiddel, és hátrafelé körözve masszírozd két percig. Ezután keresd meg a „nappontot” (kb. egy centivel a két szemöldök közötti rész fölött helyezkedik el), majd tartsd az ujjhegyeddel finom nyomás alatt két percig.

Lélegezz!

Természetesen most nem a normál légzésre gondolunk. Amikor csak teheted, emeld fel a karod kinyújtva a füled mellé, szívd be a levegőt az orrodon keresztül, és a szádon át fújd ki. Ez a technika felfrissít és új életerővel tölt meg.

Összpontosíts!

Az indiaiak tudnak valamit! Nem véletlenül merülnek el előszeretettel a jóga és a hozzá tartozó mudrák rejtelmében.

Utánozd őket te is! Helyezkedj el kényelmesen egy széken. Érintsd össze a mutató-, a középső és a hüvelykujjad hegyét, a többi ujjadat pedig csak lazítsd el, majd maradj így pár percig. Ez a jógamudra abban segít, hogy a belsődben újra harmónia uralkodjon, és ne hagyj mindig kifelé áramlani az energiát.

Suttogj!

Ha túlpörgetted magad, természetes, hogy nem esnek jól az éles, erős hangok. Semmi gond, egyszerűen suttogj! Ha úgy könnyebb, idézd fel magadban a tenger morajlását, a szél susogását. Persze ha kéznél van az mp3-lejátszó, arra is feltölthetsz meditatív, nyugtató zenéket.

Meditálj!

Kezdj a gyakorlatot legkorábban egy órával az utolsó étkezés után. Keress egy nyugodt helyet, ahol senki sem zavar. Ülj egyenes háttal a széken, úgy, hogy mindkét lábad leérjen a földre. Fektesd a karjaidat tenyérrel fölfelé a térdedre. Csukd be a szemed, és lélegezz egyenletesen. Válassz egy

szót (mantra), amit a gyakorlat során folyamatosan ismételsz magadban, például „ohm”. Összpontosíts erre a szóra, és igyekezz kizárni a külvilágot. Pár perces gyakorlás is csodákra képes.

Húzd ki magad!

Egy kis odafigyeléssel szó szerint lerázhatod magadról a rosszkedvet. Ehhez a következőt kell tenned: lazítsd el a vállaidat, a hátad, a hasad és az arcod. Ezután engedd el a vállaidat, emeld fel a fejed, és nyújtsd meg a nyakad felfelé. Nézz előre, majd gyorsan rázd meg az arcod, vagy ha úgy jobban tetszik, a pofazacsokódat. Ennyi, és már folytatódhat is tovább a tanulás.

Olajozz!

Az illóolajok jótékony hatásuk miatt nem maradhatnak le a listáról. Ha fáradt vagy, vagy rossz a kedved, cseppents két csepp borsmentaolajat az ujjadra, és masszírozd meg vele a halántékd. Garantáltan felpörgeted vele a vérkeringésedet.

Az alábbi tippekkel te is javíthatod a szöveges üzeneteid „hatékonyságát”.

Mi az, amit ne?

- Ne találgass! Ha egy üzenet rejtélyes vagy titokzatos, várj, míg szemtől szembe nem kerülsz a feladójával, hogy megkérdezd, mire is gondolt valójában. Az üzenetek annyi mindent a fantáziára bízhatnak, hogy könnyen eluralkodhatnak rajtad a reménykedő gondolatok vagy a bizonytalanság. Ha egy olyan SMS-t kapsz, aminek semmi értelme, válaszolj valami hasonló: „Tessék?” vagy „Beszéljünk meg!” Aztán pedig, valahogy hútsd le a kíváncsiságodat, hogy megfejtsd.
- Ne rövidíts túlságosan! Ha rövid és tömör akarsz lenni egy szöveges üzenetben, ragaszkodj olyan kifejezésekhez és jelzésekhez, amelyeket a legtöbb ember ismer és használ. Amennyiben a legújabb rövidítésekkel, kifejezésekkel akarsz felválni, érthetetlen lehetsz mások számára.
- Ne viccelj! Az SMS-flörtölés a szórakozásról, incselkedésről szól, feltéve, ha őszin-

te vagy az érzéseiddel kapcsolatban. Ha túl sokat incselkedsz valakivel, és vállalod a kockázatát, hogy növeled a másik reményeit, megsértheted az érzéseit, vagy még rosszabb, szerzel egy nemkívánt hódolót.

- Ne küldj üzenetet idegesen! Biztos, hogy ki tudod fejezni az idegességet egy „Grrrrr.” vagy egy „Huh” kíséretében, de inkább kapd fel a telefont, hogy megoldj a dolgokat. Ne próbáld meg levezetni pillanatnyi haragodat párszáz karakteres kitörésben, mert hatalmas galibát okozhatsz, amit utána sokkal nehezebb lesz „eltakarítani”.

- Ne legyél udvariatlan, ne illetlenkedj! Az SMS-ben körtető szakítás hatásos lehet, de nem túl kifinomult, ráadásul a rossz hír gyorsan terjed.

Mi az, amit igen?

- Küldj édes kis semmiségeket! Manapság mindenki örölte be van táblázva, néhez lehet felkapni a telefont, vagy akár elküldeni egy e-mailt. Egy rövidke üzenet, mint a „Hello drágám” vagy „Remélem jó napod van”, azonnal boldogabbá teheti a másikat. Az üzenetküldők 52 százaléka inkább szeretne egy „Rád gondolkodok” üzenetet kapni, mint akármilyen másikat.

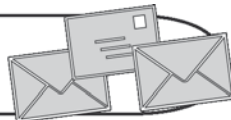
SMS

Mit lehet, és mit nem?

- SMS-ezz, ha messze vagy! A távkapcsolatban élők 15 százaléka küld gyakrabban szöveges üzenetet, mint e-mailt vagy telefonos hívást. Az SMS-ezéstől olyan érzésed lehet, mintha ott lenne veled a másik, mert annyira gyors, abban a pillanatban elküldheted az üzenetet, amint az eszedbe ötlük.

- SMS-ezz az első randi előtt! A felmérésben résztvevők 34 százaléka egyetértett abban, hogy jobban érzik magukat az első randin, ha azt megelőzően már váltottak néhány szöveges üzenetet. Kérdezd meg, melyek a kedvenc filmjei, vagy hogy milyen helyeken lóg szívesen, aztán használd fel az információt, hogy elindítsd a beszélgetést, ha már az asztalnál ültök.

- Válaszolj, amint lehet! A legtöbb embernél mindig ott van kéznél a telefonja, így ha nem válaszolsz egy órán belül, a másik azt feltételezi majd, hogy hanyagolod. Valójában a legnagyobb „SMS-gyilkos” egy felmérés szerint az, ha lassan válaszolsz. Ha nincs időd arra, hogy válaszolj, írd valami ilyesmit „Nem érek rá. Hamarosan írok!” Ha még ezt sem tudod megtenni, akkor mindenképpen tedd hozzá, amikor legközelebb írsz „Bocs! Csak most kaptam meg”.

Magyarkanizsán járt a Szabadkai Népszínház

November 5-én a Szabadkai Népszínház vendégjátékát tekinthettem meg osztálytársaimmal. Henrik Ibsen Nóra című színművét nagyon vártuk, mert eddig csak vígjátékot néztük színházban.

Nóra házasságban él ügyvéd férjével, akit kineveznek bankigazgatónak. Boldog, vásárolgat karácsonyra, és egy rég nem látott barátnője is ellátogat hozzá. Neki árulja el, hogy kölcsönt vett fel férje betegsége miatt. A konfliktus akkor kezdődik, amikor kiderül, hogy Nóra férje eltanácsolta azt a férfit, akitől a nő a kölcsönt kapta. Megzsarolják, és Nóra a barátnőjétől kért segítséget, azonban kiderül az igazság. A férje elfordul tőle, elítéli. Csak akkor nyugszik meg, amikor visszakapják az adóslevelet. Nóra azonban nem bocsát meg a férjének, elhagyja őt, mert úgy érzi, hogy csak játszott vele, mint egy babával.

Szeretek színházba járni, jól érzem ott magam. A Nórát megszemélyesítő színész (Kalmár Zsuzsa) játéka tetszett a legjobban. Érdekes volt, hogy a gyereket és felnőttét is meg tudta személyesíteni. Neki adtam igazat, mert szerintem ő csak jót akart.

Márta Bálint, 7. c osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

NEVEM: **Larbah Nikoletta.**

BECENEVEM: Niki, Nikcsi.

CÍMEM, TELEFONSZÁMOM: 24430

Ada, Sterbik Péter u. 6; 024/851-817.

ISKOLÁM, OSZTÁLYOM: Cseh Károly Általános Iskola, 6. c.

OSZTÁLYFŐNÖKÖM: Pesznyák Erika.

ALSÓS ANÍTÓIM: Ürményi Erika, Barna Helga.

AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE: Elnök:

Horvát Alíz, titkár: Bajusz Árpád, pénztáros: Apró Andrea, Illés Tamás.

KEDVENC TANTÁRGYAIM: Torna, magyar, rajz, biosz, osztályfőnöki.

AMI NEHEZEN MEGY: Fizika, matek.

KEDVENC TANÁRAIM: Pesznyák Erika, Máriás Valéria, Tóth Andrea, Ambrus Éva, Nišić Đuro.

MIT SZERETEK AZ ISKOLÁBAN?

Szünetet (nyári, téli).

KEDVENC OLDALAM A JÓ

PAJTÁSBAN: Viccupac.

KEDVENC SZÁMÍTÓGÉPES JÁTÉKOM:

SIMS™.

HOBBIJAIM: Görizés, biciklizés.

KEDVENC SPORTJAIM: Tenisz, lovaglás, kézilabda.

KEDVENC ÉNEKESEIM: Shakira, Rihanna.

KEDVENC ÉTELEIM, ITALAIM: Pizza, spagetti, Coca-Cola, Pepsi, Ice tea.

AMIT EL TUDOK KÉSZÍTENI: Kávét, rántotta, tea, puding, pizza, hamburger, szendvics.

KEDVENC ÁLLATAIM: Kutya, macska, ló, hörcsög, papagáj.

MI LESZEK, HA NAGY LESZEK?

Fogorvos, állatorvos.

NO ÉS A SZERELEM? Nincs.

Kudarcom története

Nemrégiben Udvarnokon szavalóversenyt rendeztek Szűcs Imre emlékére.

Mi, szabadkai versmondók tanárainkkal a Népkör elől indultunk autóbusszal. Még az úton is tanulgattuk a versünket, hogy minél jobban adjuk majd elő. Nekem egészen jól ment.

Udvarnokon szívélyes fogadtatásban volt részünk. Hamarosan meg is kezdődött a verseny. Szébbnél szebb, érdekesebbnél érdekesebb verseket hallhattunk. És sorra kerültem én is. Felmentem a színpadra, a nagyközönség elé. Amikor megláttam a sok embert, ahogy mindannyian engem néznek, ahogy mind várják, hogy megszólaljak, megijedtem, szörnyű lámpaláz öntött el. Remegtek a térdeim, de erőt vettem magamon, és elkezdtem szavalni: „Hol volt, hol nem volt, Seholsincs jótevőm...” Szépen, hangsúlyozva próbáltam mondani. Körülbelül a feléig jutottam el, de még ebben is sügött a tanárnő. Aztán nem ment tovább, mindent elfelejtettem. Ahogy ott álltam, elkezdett a közönség tapsolni, hát meghajoltam és lesuhantam a színpadról. Leültem a székre, és elkezdtem sírni. Úgy éreztem, összedől körülöttem a gondosan felépített kártyaváram. Nem így képzeltem el. Csalódott voltam. Nagyot csalódtam magamban, hogy még a szöveget sem tudtam megjegyezni. Ilyen még sosem történt velem. Szégyelltem magam. Szégyelltem, hogy másoknak is csalódást okoztam.

Az utolsó szavaló után odajött hozzám a tanárnő. Alig mertem ránézni. Ekkor ő azt mondta, ilyesmi bárkivel megeshet. Nem haragudott rám, hanem inkább megdicsért. Azután más tanárnők is jöttek, és ők is dicsértek, vigasztaltak. Én azonban úgy éreztem, ezeket a dicséreteket nem érdemlem meg. Én még mindig csalódott voltam.

Hazafelé az úton a tanárnő rádöbbsentett arra, hogy mindez azért eset meg, mert nem bíztam magamban, nem volt önbizalmam, és végig azt mondogattam magamnak, hogy „úgysem fog sikerülni”.

Tehát ebből az esetből megtanultam, hogy képes vagyok jól előadni egy verset, és legközelebb, ha alkalmam adódik rá, be is fogom ezt bizonyítani. Elsősorban magamnak, meg persze másoknak is.

Gyarmati Edina, 5. osztály, Jovan Mikić iskola, Szabadka

Fedezd fel az erősségeidet!

**Néha azért szalasztjuk el a nagy lehetőségeket,
mert nem bízunk eléggé önmagunkban.
Csak az tudja kihasználni az adódó alkalmakat,
aki tisztában van az erősségeivel.
Te tudod, miben lehetnél még jobb?**

1. A barátaid elhívnak túrázni a természetbe. Hogy reagálsz?

- a) Nagy kihívás, de miért is ne? (1)
- b) Előbb minden részletről kifaggatom őket, utána döntök. (2)
- c) Nemet mondok, mert tudom, hogy csak feltartanám őket. (3)

2. Ha tanácsot kérnek tőled...

- a) ...félsz, hogy nem tudsz megfelelő segítséget nyújtani. (3)
- b) ...örülsz a bizalomnak. (2)
- c) ...azonnal van egy okos tipped. (1)

3. Fellépsz valamilyen előadáson. Mivel nyugtatod magad az esemény előtt?

- a) Most mindenkinek megmutatom, mire vagyok képes! (1)
- b) Ők is csak emberek, mint én. (2)
- c) Mindenki volt már ilyen helyzetben... (3)

4. Azokat, akik túl sokat képzelnek magukról...

- a) ...eleve ellenszenvesnek találod. (2)
- b) ...szerinted nem szabad komolyan venni. (1)
- c) ...mindig csodálattal nézed. (3)

5. Megdicsérik a jó ízlésed vagy saját készítésű sütidet.

Mire gondolsz?

- a) Biztos valami hátsó szándékuk van, ezért bókolnak. (3)
- b) Egyáltalán nem találom rendkívülinek azt, amit ők igen. (2)
- c) Jó érzés, hogy észreveszik, ha valamiben jó vagyok. (1)

Értékelés

5–8 pont:

Tisztában vagy az erősségeiddel, és bízol önmagadban. Az új kihívásokkal magabiztosan megbirkózol, ám rögtönzéseid és hirtelen döntéseid közben hajlamos vagy kicsit túlértékelni a képességeidet.

9–12 pont:

Te pontosan tudod, miben vagy jó, és felismered a saját határaidat is. Ezért vagy képes úgy kihasználni a lehetőségeket, hogy közben nem válsz túl magad.

13–15 pont:

Nem nagyon bízol önmagadban, mert nem tudod igazán, mire elegendőek a képességeid. Próbáld ki magad gyakrabban azokban a helyzetekben, amelyek örömet szereznek neked, így megtapasztalhatod, hogy a tudásod sikerre is vezethet.

BIZALMAS SOROK

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy nem mindennapi gonddal fordulok hozzád. Nem tudom, mi történik velem, de sokszor nem tudok elaludni, álmatlanul forgolódom az ágyamban, ha pedig elalszok, lépten-nyomon felriadok. Reggel nem tudok időben felébredni, állandóan álmos és fáradt vagyok. Mindez a tanulás rovására megy, és az igazolatlanjaim is felszaporodtak. Kérlek, adj tanácsot, hogyan pihenjem ki magam végre-valahára.

Válasz:

Kedves Álmatlan!

Ahhoz, hogy rendeződjön az alvásod, elsősorban át kell gondolnod, hogy mi minden történt veled az utóbbi időben, és arra is szükség van, hogy felülvizsgáld a tévénézési és számítógépezési szokásaidat is. Ha nemrég valamilyen jelentős változás történt a családban vagy az iskolában, akkor az ezzel kapcsolatos megélt stressz az, ami megzavarta az alvási szokásaidat. Sok minden lehet: haláleset, családi veszekedés, a szülők válása, költözés stb. Az iskolában pedig a megterhelés, és esetleg az elvárások, amelyeknek te valamilyen módon nem tudsz eleget tenni, vagy a diákokkal vagy tanárokkal megélt konfliktusok, összetűzések lehetnek a háttérben.

Ha viszont kizárható a családi vagy iskolai konfliktusok, akkor a túlzott tévénézés, számítógépezés, videojátékozás okozza a gondokat. Az is megtörténhet, hogy nem is tévézel olyan sokat, hanem ezt lefekvés előtt teszed, ami izgatólag hat az idegrendszeredre, és ezért nem tudsz elaludni, mert egy ideig az állandóan vibráló és villódzó képernyőt nézted. De a félelemkeltő tartalmak és képek sem tesznek jót az alvásnak, mert álunkban újraéljük azokat a dolgokat, amikkel a nap folyamán találkoztunk, amivel foglalkoztunk.

Mit tehetsz, hogy helyreálljon az alvásod? Este, lefekvés előtt ne fogyassz izgatóan ható italokat és ételeket (kóla, kávé, energitalok, zsíros, fűszeres ételek). Ha csak lehet, a tévé ne legyen abban a helyiségben, ahol alszol. Közvetlenül lefekvés előtt inkább olvass, terems magad körül megnyugtató, békés környezetet. Használd ki az estét, hogy a szüleiddel beszéljess, megosszad velük a veled történeteket, mert ha kibeszéled a gondodat, bajodat, biztos, hogy megkönnyebbülsz. Igyekezz alvás előtt relaxálni, ez lehet jóga, légzésgyakorlatok, a számodra megnyugtató, relaxációs zene hallgatása, minden, ami segít abban, hogy az izmaid ellazuljanak. Ami még sokat segíthet nemcsak az alvási gondok megoldásában, hanem biztosítja a lelki és testi egészséget is, az a rendszeres torna és testedzés. A rendszeres testedzés csökkenti mindazt, ami alvászavart okozhat, pl. a lehangoltságot, a depresszió érzését, a szorongást, a dühöt, haragot, javítja az általános közérzetet, az önbecsülést, az önmagadról alkotott képet, és biztosítja a nyugalmas és pihentető alvást is.

Oda kell még figyelned arra is, hogy éjfél előtt már ágyban legyél, és legalább 8 órát tudj aludni, mert a biológiai órák beállítódása miatt igazán pihentetőnek az éjfél előtti alvásidő számít.

Ha a felsoroltak sem segítenek, akkor édesanyáddal keressétek fel a kiválasztott iskolaorvost.

Álom”

„Kedves Bizalmas!

Egy hónapja járok egy fiúval, akivel nagyon jól megvagyok, és úgy érzem, hogy teljes az életem. Most boldogtalan vagyok, mert a legjobb barátnőm elmondta, hogy ő is szerelmes a fiúmba, és nem tud velünk barátkozni, mert nagyon féltékeny. Mit tegyek? Nem tudok szakítani a fiúmmal, de a barátnőmet sem szeretném elveszíteni!

Mirella”

Válasz:

Kedves Mirella!

Úgy látom, jó hogy tiszta víz került a pohárba, és tudod hányadán állasz a barátnőddel. Bizony nemegyszer kiderül, hogy a barátnők ugyanabba a fiúba szerelmesek. Rossz, hogy ilyenkor dönteni kell, hogy ki a fontosabb, a fiú vagy a barátnő. Ha időben kiderül a vonzódás, akkor a barátnők sokszor összefognak, és egyikük sem kezd el járni a fiúval. Lényegében a barátnőd megmondta, hogy ő mit szeretne, és neked nincs más választásod, mint hogy ehhez tartsd magadat. Találkozzatok, ha kedvetek van, a fiú nélkül. Ha ez nem megy, akkor sajnos mindkettőtök elindul a maga útján, új baráti kapcsolatokat építgetve.

„Kedves Bizalmas sorok!

Ötödik osztályos lány vagyok, és a gondom az, hogy a legjobb barátnőm, akivel már óvodás korunk óta barátkozunk, az iskolában nem akar velem ülni. Nagyon szomorú vagyok. Hogyan beszéljem rá, hogy üljön vissza mellém? Kérlek, segíts!

Micike”

Válasz:

Kedves Micike!

Szerintem nem kell azon dolgoznod, hogy mindenáron visszaüljön melléd. Próbáld meg elengedni, hagyni, hogy kipróbálja, milyen nélküled ülni. Így azt is megtanulja majd, hogy te nem kötödsz annyira hozzá, hogy könnyörögj neki, és hogy zsarolhasson. Ez neked is jó alkalom arra, hogy új tapasztalatokat gyűjts, és bővítsd a barátnők körét, akikre igencsak nagy szükséged lesz az elkövetkező években. Nem jó, ha csak egyetlen egy barátnőd van. Mindenesetre jó lenne elbeszélgetni vele, persze sírás és sértődés nélkül, hogy miért éri úgy, hogy más helyet kell keresnie az osztályban. Ha ezt megtudod, tisztábban látod majd te is a dolgokat. Egy azonban nagyon biztos, az, hogy óvodáskortól nagyot változtatok. Ahogy a serdülőkor beköszönt, és ez nem egyszerre történik meg mindkettőtöknel, változnak az igényeitek, más-más iránt kezdtek érdeklődni, és nem kötődtek egymáshoz úgy, mint régen. Szerettek együtt lenni és beszélgetni más lányokkal és fiúkkal is. Szükségeitek lesz arra, hogy másokat is megismerjétek, és beengedjétek őket az életetekbe. Ezzel mindketten lassan kialakítjátok a saját életeteket, saját barátaitok lesznek, de továbbra is fontosak lesztek egymásnak. Ne izgulj, mert megtörténhet, hogy egy-két hét különülés után újra szívesen ül majd melletted. Van egy szép idézet, ami éppen ideillő, a szeretetről szól. Érdemes megszívlelni!

„Ha valakit igazán szeretsz, engedd el. Ha visszajön hozzád, örökre a tiéd marad. De ha nem, akkor soha nem is volt igazán a tiéd.”

Tél apó haragja

Régen történt biz' ez, régen. Abban az időben, mikor még tűzön aszaltak jegget, jégre tették a meleget.

Az volt csak a jó világ, víg világ. Még akkor a só is sósabb volt. Virágosabb a tavasz, hosszabb a nyár, áldottabb az ősz. Hogy nagyot ne mondjak, nagyobb volt akkoriban a búzaszem, mint most a mákfej. A mogyoró olvasva is elmehetett diónak. A diót pedig meg kellett törni a küszöbön, mert hajában nem fért volna be az ajtó.

No, hanem Tél apó akkor is csak olyan goromba legény volt, mint mostanában. Akkor is csak olyan öreg volt már, mint az országút, s ha savanyú kedvében megrázta fehér szakállát, egyszerre beborult a víg világ, szép világ. Nem látszott ki egyéb a nagy hóból, csak a varjúnépség, az se tudott egyebet kiáltani, csak hogy akármilyen kár, oda van a nyár.

– Bizony kár – sóhajtozták az emberek –, mert többet ér egy nyár száz télnél.

– Ohohó, ohohó! – sikoltott mérgesen Tél apó, hogy csak úgy csikorogtak bele a száraz faágak.

– Ugyan minek is teremtette a jó isten ezt a gonosz telet? Virágtördelőnek, madárpusztítóknak, emberek sanyargatójának?

– Hihíhi, huhuhu, hahaha! – kacagott be Télapó a kéményeken, hogy csak úgy borsózott bele az emberek háta.

– Hej, de nagy öröm lenne, ha egyszer megenné a farkas a telet!

No, hanem erre már csakugyan megharagudott Tél apó. Kapta magát, vette a

sátorfáját, s úgy elszelelt, hogy meg se állt, míg azok közé a magas, zordon hegyek; közé nem ért, ahol a madár se jár. Ott ütött tanyát az égnek meredő ormokon, s onnan süvöltözött le nagy bőszen a világra:

– Megálljatok, majd hívjátok még vissza Tél apót!

– Csak azt lesd! – nevettek az emberek.

Soha gazdagabb termést nem adott a föld, dúsbabb gyümölcsöt nem hoztak a fák, mint abban az esztendőben. Alig győzték az emberek betakarítani az istenáldást.

– Siessünk, emberek – biztatták egymást –, míg Tél apó megint a nyakunkra nem ül.

Bizony nem jött Tél apó, kár volt tőle ijedezni. A napocska szüret után is csakúgy szórta a szikrákat, mint aratáskor: nem volt, aki fellegfátylat terítgessen elébe. Tele volt virággal a mező, nem volt, aki letarolja. Tele dallal az erdő, hideg szelek nem kergették el a madarakat.

– Nini – örvendeztek az emberek –, nyilván csakugyan megette a farkas a telet. Nem nagy becsülete lesz az idén a kemencének.

Nem is kellett tűzrevaló után járni senkinek. Sütött a napocska úgy, hogy a fák már meg is sokallották. Leperzselődött, leégett róluk a levél. Nem bólingatott lágyan, szelíden, mint máskor: csörgött, csikorgott, hogy szomorúság volt hallani.

Lesült a rét, kiégtek a mezők, meghasadozott a föld, s a csillagfényes, tikkadt éjszákakon föl-fölsóhajtott az égbe:

– Könyörülj rajtam, Tél apó, takargasd be sebeimet puha, fehér takaróval.

Bezzeg az emberek se áldották már a végtelen nyarat. Kicsorbult az eke a kiégett földben, nem lehetett szántani, vetni. Nagy kínnal ha bírtak is itt-ott barázdát hasítani, hiába szórták bele a búzát. Nem vette gondjába Tél apó, nem takargatta be meleg takaróval, puha fehér hóval. Féreg kiette, egér elhordta, szárazság megölte a drága vetőmagot.

– Nincsen vetés, nem lesz kenyér! – sóhajtoztak az emberek, s reménykedve tekintettek a magas hegyek felé: hátha mégis leszáll közibük az a jó Tél apó.

De nem szállt ám le, akárhogy könyörögtek neki. Abban az esztendőben nem látták a telet: de nem is ettek a másikkban kenyeret! Lett olyan éhség, hogy hullottak az emberek, mint ősszel a légy. Akik megmaradtak, azok nem győztek hálálkodni Tél apónak, mikor megint leszállt a földre fehér bundájában:

– Ó, Tél apó, mit érne nálad nélkül a nyár!

Tél apó jókedvűen nevetett, és megígérte, hogy nem haragszik meg többet az emberekre, ha az emberek se ártják magukat az ő dolgába. Hanem, hogy emlékezetes legyen nekik a lecke: sose nőtt többet a dió olyan nagyra, mint azelőtt volt.

Pedig ugye, kár?

Móra Ferenc

Fogyassz narancsot!

Három az egyben: már a színe is felélénkít, az íze is finom, ráadásul tele van vitaminnal. A narancs az egyik kedvenc gyümölcsünk.

1. Nem hizlal

A narancsban alig van kalória, nem hizlal, ezért nem kell aggódnod.

2. Segíti az emésztést

Réggel éhgyomorra fogyasztva elősegíti az emésztést és a felszívódást. Gyorsabb lesz az anyagcseréd.

3. Vitamindús

Télen, a tárolás során csökken a hazai gyümölcsök vitamintartalma, a narancs viszont továbbra is dúskál a vitaminokban. Természetes C-vitaminja hatásosabb, mint a tablettákban adagolt. A narancs A- és B-vitamint is nagy mennyiségben tartalmaz, így vigyáz a bőröd épségére is.

4. Üdít és táplál

Leve és rostjai jól telítenek, üdítnek, a szomjaját is oltják. Kevés kalóriával biztosítja a szervezeted szükségleteit.

5. Elűzi az éhséget

Energiahordozója egy kevés szőlő- és gyümölcscukor, ezért fogyaszthatod éhségűzőnek – ha már nagyon rázokoltál a téli depressziót is elűzi.

6. Lehangolságellenes

Azonkívül, hogy a narancs fájdalomcsillapító hatású, véd a fertőző betegségektől, a vírusoktól és a baktériumoktól, fogyasztása még a fáradtságot és a téli depressziót is elűzi.

7. Szükségünk van rá

Napi 0,5 kilogramm zöldségre, illetve gyümölcsre van szüksége a szervezetünknek. Télen erre a legjobb a narancs, mert rengeteg vitamin van benne.

ZSIBONGÓ

Karácsonyi hangulatban

Nyakunkon a karácsony, de te úgy érzed, nem vagy még igazán felhevülve? Adunk pár tippet, hogy neked is megjöjjön a kedved!

Vásárolj

Karácsonykor mindenkit elkap az ajándékozási láz. Te miért is maradnál ki? A nyüzsgés, az emberek sokasága kihagyhatatlan ebben az időszakban. Arról nem is beszélve, hogy a legtöbb bolt általában már novemberben karácsonyi hangulatot varázsol az üzlethelyiségekbe. Szóval már az is meghozhatja a kedved, ha végigsétálsz köztük.

Készítsd te magad az ajándékokat

Sokkal személyesebb az ajándék, ha te magad készíted el. Nem kell bonyolult és drága hozzávalókra gondolnod! A szüleid és a szeretteid is tisztában vannak azzal, hogy nincs saját kereseted – maximum zsebpénzed –, így nem is várják el tőled, hogy komoly ajándékokkal lepd meg őket. Annak is örülni fognak, ha rajzolsz, sütsz nekik valamit, vagy egy egyszerű kézműves technikával készítesz ajándékot számukra.

Díszíts

Egy kis fenyőág itt, néhány gyertya ott, és máris karácsonyi hangulatot varázsoltál az egész lakásba. Hiba lenne kihagyni ezen alkalommal a díszítést, még ha nem is vagy az a fajta, aki mindig aktuális hangulatot teremt a szobájában. A karácsony egészen más tézista, mint a többi ünnep. Úgyhogy szánj néhány órát a díszítésre, és élvezd a csodálatos hangulatot, amit te magad teremtetél!

Varázsolj karácsonyi illatokat a lakásba

Akár a kedvenc aromamécseledből párologtatod, akár gyertyaként szerzed be, bizonyos illatok az egyik legérzékenyebb tudatalattidra hatnak: a szaglásodra. Ha a megfelelő karácsonyi látványról is gondoskods, a hatás egész biztosan nem marad el! Jellegzetes karácsonyi illatok: citrusfélék, fenyő, szegfűszeg, fahéj.

Süss sütit

Ha nem is vagy a konyha ördöge, azért már az is nagy öröm, ha segítesz anyukádnak. Együtt díszíteni a mézeskalácsot, vagy szagtatni a kedves formákat... Csupa boldogság! És pontosan erről kell szólnia a karácsonynak! Úgyhogy, ha egyedül nem is állsz neki, bátran segíts anyukádnak, és vedd ki a részed a sürgés-forgásból a konyhában is.

Hallgass karácsonyi dalokat

Talán ez az egyik olyan tényező, mely tökéletesen karácsonyi hangulatba tud hozni. Keresd ki kedvenceidet, töltsd le őket, és hallgasd, amikor csak kedved tartja!

Illatos karácsonyi díszek

Fűszeres narancs

Ha a gyorsaság híve vagy, akkor ezt a díszet neked találták ki: egyszerűen fogj egy narancsot, és ízlésed szerint szúrkálj bele szegfűszegeket!

Ha jobban szereted az egységességet, akkor egy filctoll segítségével rajzolj mintát a narancsra, és a vonal alapján szúrkáld bele a szegfűszegeket!

Az elkészült dísz remekül mutat egy üvegtálban, vagy egy fonott, laposabb kosárkában. Tegyel mellé néhány fenyőágot is!

Illatos fahéjsodák

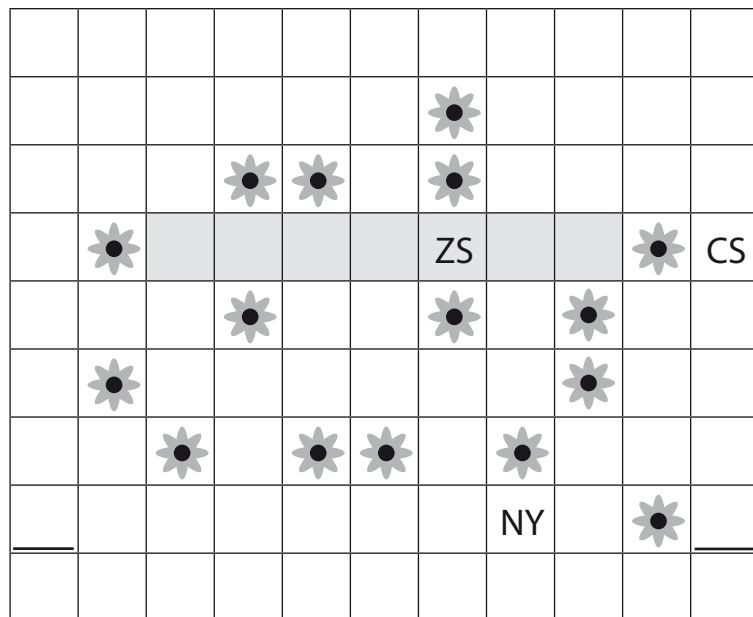
Még kézügyességre sincs szükséged a követező dísz elkészítéséhez: Egyszerűen fogj össze 4-5 fahéjrudat, és rögzítsd őket egy szép, aranyszínű masnival! Egy-egy csomót itt-ott elrejtve csodás illatot varázsolhatsz a szobádba.

Szárított gyümölcsök

Szelj kb. 3 mm vastag alma-, narancs- és citromkarikákat! Nyolcvan fokon 3-4 óra alatt a sütőrácon csodás karácsonyi kellékeket készíthetsz belőlük. Nemcsak illatoznak, remek díszek is lehetnek. Önmagukban is megállják a helyüket, de felhasználhatod őket a koszorúk, az ajándékcsomagok, sőt a fenyőfa díszítése során is.

Berakós rejtvény

- Tolvajnak nevezzük azt, aki elveszi más tulajdonát
 - magyarázza a tanító.
 - Peti, te nem figyelsz.
 - De figyelek, tanító bácsi!
 - Úgy?! Akkor mondd meg, mi vagyok én, ha kiszeded a zsebedből száz dinárt?
- (A választ megtudod, ha berakod a szavakat, betűhalmazokat a rejtvényrácsba.)

Kétbetűsek: AL, BÁ, EI, ÉL, ÉG, GN, NI, NYO, TO, YP.

Hárombetűsek: AKA, DAL, DRY, IRÓ, IVO, LOR, RÉT, TÉR, VIA.

Négybetűsek: AKAR, ERNA, EVÁT, ZAKO, ZAKÓ.

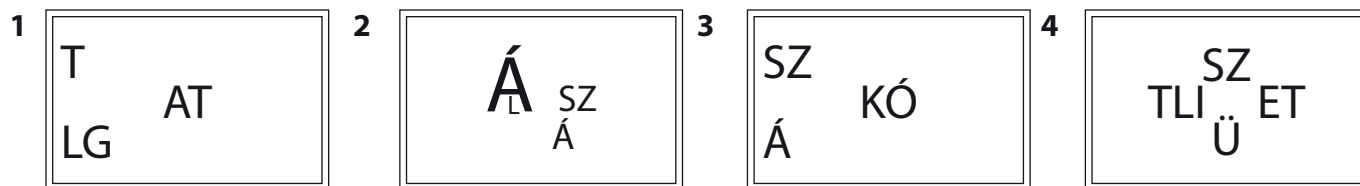
Hatbetűsek: DARVAK, ÉTVÁGY, KETYEG, ÓVAINT, SZALAG.

Nyolcbetűsek: HÓLAVINA, KORCSOLYA.

Kilencbetűs: ARANYBÁNYA.

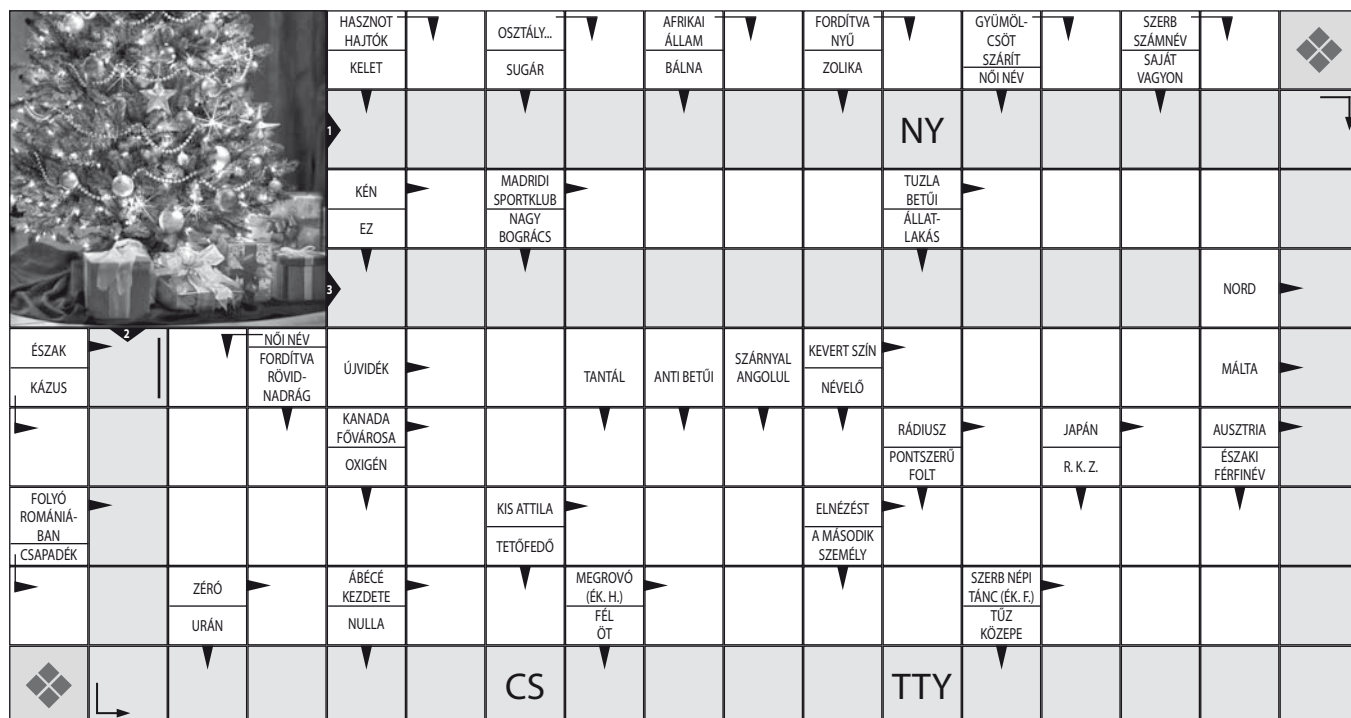
Tizenegy betűs: HIDEGÉVSZAK, HÓLAPÁTOLÁS.

Betűrejtvények

Skandináv rejtvény (36.)

Rejtvényünkben Ágh István Varázslat karácsonyfára című versének három sorát idézzük.

C	S	A			T	T	A	G
E	L	V		G		Ü	L	Ó
I	V	Á	N	SZ		V	A	L

T	Ó	F
I	R	É
N	Ó	NY

A	M	Á	N	Á	R	K	A	T
D	A	T	A	K	O	E	L	
I	L	É	P	I		R		L
M	I	P	O		Á	E	L	E

	G	R
E		A
K	O	D

V	E		O
E	T	E	L
T	O	L	A

I	Z
T	I
I	K

A két leghosszabb meghatározást közöljük.

Tudod-e...

3.

...hogy mit jelent a kazamata?

- a) föld alatti börtön
b) ékszerdoboz
c) japán város

Kitöltőcske

1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

1. Kerget
2. Szökell
3. Város az Adrián
4. Női név
5. A ház szeme
6. Illatos virág
7. Európai nemzet

A függőleges oszlopban egy téli csapadék nevének kell kialakulnia.

Hogy hívják?

PDRÁÁ

1				
---	--	--	--	--

SNIOM

3				
---	--	--	--	--

AKJAN

2				
---	--	--	--	--

RÁKLI

4				
---	--	--	--	--

--	--	--	--

Ha a betűkből helyesen kirakod a neveket, a szürke mezőkbe került betűkből összerakhatod az ötödik nevet.

A 35. szám megfejtései

Keresztrejtvény

– ...ön szabadságra utazik, én meg most térek vissza.

Betűrejtvények

1. tea kettesben, 2. Kishegyes, 3. köteles, 4. öntelt

Egy kis logika

6 – a kör közepén van az eredmény, ezt úgy kapod, hogy összeadod a körülötte levő számokat, s ami még hiányzik, az lesz a keresett szám.

Magánhangzó-kereső

Vízszintes: okos, kész, konzerv, e,
lőre, un, Ari, járt, tengelice, vers,
zaz, fű, izgi, ü, á, oltóké, szél, lett.
Függőleges: oktat, ko, online, szó,
kreál, év, zen, erjeszt, utca, revű (ék.
f), Rizike, grill, ezüst, fás, oé, qól, ét.

Szó-ta-gol-va

Vízszintes sorok: 1. kró-mo-zó, 2. ta-ti, 5. Li-ma, 7. ka-por, 9. ko-ro-na, 11. ko-zák, 12. fa-láb, 13. Ta-go-re, 15. Ró-ma, 16. rab-ló, 17. ra-ké-ta.

Függőleges sorok: 1. kró-ni-ka, 2. Zo-li, 4. Ti-ra-na, 6. Ma-kó, 8. por-ko-láb, 10. ro-bo-gó, 12. fa-da-rab, 13. Ta-ma-ra, 14. Re-ná-ta.

Szudoku

3, 1, 2, 4
2, 4, 3, 1
4, 3, 1, 2
1, 2, 4, 3

Minirejtvény

1. Vízszintes sorok: epe, sík, őre
Függőleges sorok: eső, pír, eke

2. Vízszintes sorok: láp, ára, tud
Függőleges sorok: lát, áru, pad

3. Vízszintes sorok: akó, pár, ara
Függőleges sorok: apa, kár, óra

A 34. skandináv rejtvény megfejtése

MAGATARTÁSKUTATÁS,
VISELKEDÉSTAN

Könyvjutalmat kap

Pothorecki László, Ada

A fekete lovag

Hunyadi József regényéből
írta és rajzolta Fazekas Attila

A szultánt és Hunyadit szinte egyidőben ébreszti a csatazaj. Hunyadi azonnal felismeri a veszélyt és a lehetőséget. Riadót doboltat, majd...

Reá a kontyosra, felebarátaim! Ma meghalunk, vagy győzünk!

Krisztus segíts!

308

A szultán is harcol! Lukács, a gerelyemet!

309

UHH! Jankó Gelijor!

310

Fut a török! Alkonyodik, szögezzétek be az ágyúkat! Fúvass visszavonulót, Lukács!

311

Küsgerő ébredszik. Egy félrecsúszott vágás alaposan főbe kólintotta. Az utolsó amire emlékszik, hogy a sebesült szultánt elragadják a testőrei.

312

Hát itt vagy, Fekete Lovag! A vajda úr égre-földre kerestet!

(Folytatjuk)

Fiume (Rijeka)

A Kvarnerói-öböl északi sarkában található Rijeka az Adria-part és egyben egész Horvátország legjelentősebb kikötője, ugyanakkor harmadik legnagyobb városa is. A területen előbb a frankok, majd a szlávok telepedtek le. A város a 20. században hat országhoz tartozott: Osztrák–Magyar Monarchia, Fiumei Szabadállam, Olaszország, Harmadik Birodalom, Jugoszlávia, végül Horvátország. 1920 és 1924 között itt működött a Fiumei Szabadállam nevű államalakulat.

A város virágkorát Magyarország részéként érte el. A kiegyezés utáni kormánypolitika céljává vált Fiume tengeri kikötőjének fejlesztése, az osztrák Trieszttel szemben. Ezt segítette az 1873-ban átadott Budapest–Fiume vasútvonal. Fiume közigazgatási helyzete is különleges volt: míg a várost körülvevő Modrus-Fiume vármegye Horvátország része volt, a város közvetlenül Magyarországhoz tartozott. Baross Gábor közlekedéspolitikusként a vízi közlekedés fejlesztését irányozta elő, aminek része volt a kikötő korszerűsítése is, az építőket Hajnal Antal mérnök vezette. Az 1880-as évektől a városban több fontos ipari termelőüzem létesült: 1881-től rizshántoló, 1882-től kőolaj-finomító működött.

Az első működőképes önálló hajtású torpedó, amelyről ismereteink vannak, egy fiumei osztrák–magyar haditengerészeti tiszt, Giovanni Luppis (Luppis János) találmánya, aki Robert Whitehead angol mérnökkel (fiumei gyárossal) fejlesztette ki a ma is használatos torpedó első használható típusait.

1885-ben megnyitották a színházat, a mai Fiumei Nemzeti Színházat. Három évvel később megnyitotta kapuit a Hotel Continental, 1891-ben pedig felépült a vasútállomás épülete. 1905-ben a Ganz és Társa Danubius Gép-, Waggon- és Hajógyár néven üzemelt létesített a városban, hadihajók építésére, amely 1918-ig 61 hadihajót gyártott le. A várost magyar kormányzó irányította, magyar hivatalok, képviselők működtek benne.

A város legnagyobb húzóágazata ma is a hajóépítés. Híres gyárak a Viktor Lenac, a Május 3. és a Torpedó. 1915-ben itt készült Magyarország legnagyobb csatahajója, a rövid életű Szent István.

Ami a város nevének eredetét illeti, az olasz Fiume és a horvát Rijeka–Rjeka–Reka szó is fo-

lyót jelent, ugyanis itt ömlik a tengerbe a város folyója, a Rječnica, amelyet lakói olaszul Fiumara néven (tulajdonképpen időnként megáradó hegyi patak) is neveztek. Fiume zászlóján kék alapon fekete körvonallal szerepel a címer. Erről a zászlóról a város vezetősége 1998-ban döntött. A történelmi zászló színe a karmazsinvörös-arany-kobaltkék, ami 1848 és 1947 között volt a város zászlaja.

A város első címerét 1659. június 6-án adományozta I. Lipót. A címerben egy kétfejű fekete sas található, amelynek aranycsőrei és lábai, valamint vörös nyelvei vannak. A bal lábával tartja a korsót, amiből víz folyik. A sas fölött korábban a Habsburg-címer volt. A címer alsó részén az INDEFICIENTER (kiszáradhatatlan) szó állt. Manapság már sem a felirat, sem a korona nem szerepel a címeren.

A Korzó a városiak és a turisták találkozóhelye is, itt áll a városi torony az órával, amit a 15. században építettek. A mai óra 1873-ban került a helyére, alatta Fiume ősi címe látható. A torony körül több barokk épület is található: a Wohinz-palota, a Vuković-palota, a Wassermann–Garbas-palota impozáns árka-dos udvarával vagy az Adamich-palota (1805-ben Adamich András Lajos építtette fel a város első színházát, ez az akkori Európában az egyik legnagyobb volt).

Az óváros legdominánsabb épülete a Szt. Vitus-dóm, amely a város védőszentjéről kapta nevét. A 12. században építették, nyolcszögletű formában. Átépítését a velencei származású városvezető, Franjo Olivieri rendelte el 1638 és 1659 között, a templomot mégis csak 1737-

ben fejezték be véglegesen, amikor elkészült a kupola és az oratórium. Itt tartotta Jókai nevelt lánya esküvőjét Feszty Árpáddal (a ma Ópusztaszeren látható Feszty-körkép későbbi megfestőjével), 1888-ban. Egy másik jelentős templom a Magasztos Mária-templom, a korábbi katedrális. Az épület a 15. században épült, utolsó jelentős felújítása 1824-ben volt. A templom előtt található a harangtorony, amely a talaj süllyedése miatt megrogyott, ezért kapta a Ferde-torony nevet. A közelben található a régi vagy római kapu. Ez a kapu az ókori Tarsatica város egyetlen megmaradt emléke.

Az óváros mellett, a Múzeum téren található a kormányzósági palota, amely korábban az itt székelő kormányzók szálláshelye volt. Ma ez a Tengerészeti és Történelmi Múzeum, amelyet 1893 és 1895 között építettek Hauszmann Alajos tervei alapján neoreneszánsz stílusban. A múzeumban számos, a város történelméhez kapcsolódó tárgy található.

A Korzótól délre húzódik az Újváros, amelyet még a 19. században neveztek el így. Itt található a barokk szerb ortodox Szt. Miklós-templom, amelyet 1790-re fejeztek be Henck Ignác tervei alapján. Vasútállomását a Monarchia híres építésze, Pfaff Ferenc tervezte (két nyelvű emléktábla őrzi a nevét a peronon).

A kikötő a 18. században kezdett el kiépülni. A Riván számos 19. századi épület van, amelyek korábban kereskedelmi üzleteknek adtak helyett. A legnagyobb épület az Adria-palota, amit Giacomo Zammattio építész tervezett 1897-ben, ma a Jadrolinija épülete. Itt szállásolták el a hajózási társaság kapitányait. Az épületnek nagy kupolája és kölépcsője van, számos, a 19. századból való átrium és árkád mellett. Itt működött a leghosszabb ideig megjelenő fiumei magyar lap, a Magyar Tengerpart szerkesztősége.

Végül egy kis mai magyar vonatkozás: a magyar lakosság az első világháború után még 6500 fő volt. A városban ma kevés magyar él, számuk az összlakosság egy százaléka körül mozog, ők azonban fenntartják a Baross Magyar Kultúrkört, amely Baross Gábor nevét viseli. A Jellasics tér 1. szám alatt működik a Horvátországi Magyarok Demokratikus Közösségének Tengeremelléki-fennsíki Megyei Egyesülete.

Igényes zenehallgatóknak és verskedvelőknek

Az idén tavasszal megjelent Lámpafény című lemezét mutatja be Harcsa Veronika és együttese december 10-én két úgynevezett verskoncert keretében a budapesti Bárka Színházban. Az intim hangulatú fellépéseken 20. századi magyar költők megzenésített műveit hallhatja a közönség. A koncertek előtti hetekben a zenekar jótékonyági árverést is indít, amelynek bevételét a Bátor Tábor Alapítvány kapja meg.

Harcsa Veronika és együttese a Lámpafény című negyedik albumukat májusban mutatták be. A lemezen 20. századi magyar költők, Weöres Sándor, József Attila, Kassák Lajos, Nemes Nagy Ágnes, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes és Tóth Árpád verseit dolgozták fel.

– A dupla Lámpafény koncerten a karácsony közelsége miatt biztosan másképpen fognak hatni a dalok, és a helyszín jellege miatt is jóval intímebb, bensőségebb lesz a hangulat. Vendégül látjuk Kulka János színművészt, aki prózai szövegeket ad elő Lackfi János író-költő válogatásában. A 20. századi magyar irodalom, a művészek és az akkori korhangulat előtt tisztelgünk azzal, hogy a dalok között a megzenésített versek szerzői és kortársaik leveleit, naplórészleteit is hallhatja a közönség. A dupla koncert másik vendége Subicz Gábor trombitás lesz, a vetítést pedig Varga Vince szerkeszti – jelentette be az eseményt Harcsa Veronika énekesnő.

Vacsora az együttesel

Az ünnepek közeledtével a zenekar jótékonyági árverést is indított. A legnagyobb összeget ajánló licitáló egy exkluzív Harcsa Veronika és együttese ajándécsomagot kap, amelynek része, hogy együtt vacsorázhat a teljes zenekarral. Emellett a nyertesé lesz egy névre szólóan dedikált CD-csomag az eddig megjelent lemezekkel, egy kétszemélyes, 2012-es Harcsa Veronika-bérlet, amely valamennyi előadásra érvényes, valamint két jegy a december 10-i Lámpafény koncertre a Bárka Színházba. A jótékonyági árverés bevételét a zenekar az idén tízéves Bátor Tábor Alapítványnak ajánlja fel, amely súlyosan beteg gyerekeknek és családjaiknak szervez ingyenes élményterápiás táborokat.

– Manapság sajnos egyre kevesebb lehetőségük van az embereknek adakozni, ezért a magunk kis eszközeivel szeretnénk segíteni. A választásunk a személyes kötődés miatt esett a Bátor Táborra. A nyáron Gyémánt Bálint gitárossal műhelymunkát tartottunk a gyerekeknek, ahol együtt zenéltünk, és a kicsik is írtak dalokat. Rendkívül megható élmény volt, nagyon

mély nyomokat hagyott bennünk, az alapítvány profizmusa láttán pedig nem volt kérdés, hogy őket válasszuk – árulta el Veronika.

Éljenek a könyvek!

A Lámpafény korhatártól függetlenül mindenkinek melegen ajánlott hallgatni való. Az együttes a CD dizájnját sem bagatellizálta el. A borítót, Glódi Balázs fotóiból, Satoshi Ogawa tokiói grafikusművész tervezte. Az énekesnő és a zenészek vastos könyvek előtt pózolnak, amellyel szembemennek a közéletű trendekkel, és azt hirdetik, hogy a könyv tovább él. A CD belsejében angol nyelven röviden bemutatót találhatunk a költőkről, valamint verseiket, amivel e nagyszerű költőket a magyarul nem tudó közönséghez is közelebb viszik, de a versek magyarul is olvashatóak.

Veronika és az együttes

Harcsa Veronika 1982-ben született Budapesten, majd 2008-ban diplomázott a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Dzsessz Tanszekén. Érdekes, hogy korábban a Budapesti Műszaki Egyetem hallgatója volt. Veronika 2005-ben alapította saját dzsesszzenekarát, amellyel még ugyanabban az évben elkészítették Speak Low című, dzsessz-sztenderdek feldolgozó lemezüket. A Speak Low 2007 júliusában jelent meg Japánban, és megjelenésekor rögtön a legnagyobb japán lemezboltláncokat vokális dzsesszeladási listájának élére ugrott. Mondhatni, hogy Japánban szinte népszerűbb lett, mint Magyarországon, vagy legalábbis ők előbb felfedezték fel maguknak a felismerhető énektechnikájáról ismert tehetséget. Harcsa Veronika számos dzsessz-szereplésén kívül kortárs művészeti, alternatív

és elektronikus zenei produkció résztvevője, és több együttesben is megjelenik (például Bin Jip). A Lámpafény Harcsa Veronika és együttesének első magyar nyelvű lemeze. A csoport tagjai: Harcsa Veronika (ének), Blaho Attila (zongora, billentyűk), Gyémánt Bálint (gitár), Oláh Zoltán (nagybőgő), Majtényi Bálint (dobok) – mellett, Subicz Gábort trombitázni hallhatjuk az albumon. A megzenésített versek listája a következő:

1. Út (Weöres Sándor)
2. Kihajolni veszélyes (Weöres Sándor)
3. Ülni, állni, ölni, halni (József Attila)
4. Üzenj (Kassák Lajos)
5. A szomj (Nemes Nagy Ágnes)
6. Nyár (Babits Mihály)
7. Szobrokat vittem (Nemes Nagy Ágnes)
8. A lámpagyújtogató énekel (Kosztolányi Dezső)
9. Műterem (József Attila)
10. Együgyű mese (Karinthy Frigyes)
11. Lámpafény (Tóth Árpád)

Összeállította: L. M.

A Maroon 5 népszerű dala a Moves like Jagger, a Rolling Stones énekese, Mick Jagger előtti főhajtás. Közben Adam Levine, a Maroon 5 énekese sem panaszkodhat, hiszen amíg a régebbi generációk Jagger

Moves like Levine

sportos és jó kondícióban levő testét csodálták, addig a mostaniak Adam Levinét, ugyanis neki sincs mire panaszkodnia. Az alábbiakban azt is megtudhatod, mit tesz annak érdekében, hogy ilyen szuper formában tartsa magát.

Egy ideig másokhoz hasonlóan ő is kondizni járt, és a súlyokat emelgette lelkesen, hogy formában legyen, de elmondása szerint túlságosan megvastagodott a nyaka, és ettől úgy kezdett kinézni, mint egy szörny. Ekkor otthagya az egészet, és már több, mint öt éve a konditerem közelébe sem ment. Egy új mozgásformának adta át ma-

gát: a jógának. Adam úgy véli, hogy a jógától pont megfelelő mértékben lesz izmos és formás, nem néz ki szürreálisan, mintha állandóan csak súlyokat emelgetne. Viszont mielőtt bárki is hanyatt dobna magát attól, hogy Adam milyen spirituális lelketű, csatlódnia kell:

– Utálom, ha valaki arról zagyvá, hogy a jóga nem a hiúságról szól – állítja az énekes, akinek úgy tűnik, ez csak egy mozgásforma a sok közül, semmi több. Ennek ellenére minden koncert előtt egy órát jógázik a backstage-ben, hogy fizikailag kellőképpen ellazuljon.

Továbbra is Hendrix a király

Ismét megválasztotta minden idők százlegjobbgitárosát a Rolling Stone magazin, és megint Jimi Hendrix lett a győztes. A tekintélyes zenei lap listáját egy zenei szakértőkből és neves gitárosokból álló testület állította össze. Hendrixet az egyik zsűritag szerint azért helyezték újból a lista élére mert „félresöpörte minden elképze-

lésünket arról, hogy mi is a rockzene”. Hendrixet a tizes rangsorban Eric Clapton, Jimmy Page, Keith Richards és Jeff Beck követi, majd B. B. King, Chuck Berry, Eddie Van Halen, Duane Allman és Pete Townshend zárja. A zenei magazin nyolc évvel ezelőtt már készített ilyen összeállítást. A nyertes akkor is Hendrix lett, a tíz legjobb között pedig még hat további név – Clapton, Page, Richards, B. B. King, Berry és Allman – egyezik a mostanival, habár helyezéseik eltérően alakulnak a két listán.

Rihanna, a jó fej

Rihanna turnéjának egyik állomása Dublinban volt, és itt is egy tőle elvárható, lélegzetelállító show-t mutatott be. Akkor a stábjában még nem tudta, hogy Rihanna meglepetéssel is készül. A történethez hozzátartozik, hogy a koncert éppen a hálaadás napjára esett, amit az amerikai családok együtt szoktak ünnepelni, ezért a stábtagnak erős honvágyuk volt. Rihanna pedig, hogy sóvárgásukat enyhítse, meghívta őket ebédre. Az énekesnő a menüt egy közeli francia étteremből rendelte, és természetesen asztalra került a tradicionális pulyka is. Viccből azt is mondogatták, hogy olyanok, mint egy szép nagy család.

Bokszer és musical. Első hallásra összeférhetetlenek. Vagy mégsem? Német nyelvű musical készül ugyanis Sylvester Stallone Oscar-díjas filmjéből, a számos folytatást is megért Rockyból. Az eredeti filmet nemcsak főszereplőként, hanem íróként is jegyző Stallone azt nyilatkozta a vállalkozással kapcsolatban, hogy mindig is szerette volna, ha

Klicskóék és a musical

zenés darab születik a bokszer Rocky Balboa sztorijából:

– Ez tulajdonképpen egy szerelmi történet, és a srác sohasem jutna el az utolsó gongig a barátnője, Adrian nélkül. Büszke vagyok, hogy színpadon kel új életre ez a történet – mondta Stallone, aki ezúttal producerként vesz részt a projektumban.

A 2012 novemberében, Hamburgban debütáló darab szereplőgárdáját egyelőre még nem állították össze, de azt már tudni lehet, hogy a film híres betétdalai közül

több – például az Eye of the Tiger és a Gonna Fly Now – is megszólal benne, a rendezői székben pedig Alex Timbers ül. Érdekességnek számít az is, hogy Stallone társproducerei a Klicsko testvérek, Vlagyimir és Vitalij lesznek, ők fogják felkészíteni a színészeket a bokszejelenetekre.

– Tulajdonképpen Sylvester Stallone és a Rocky hatására lettünk bokszerlók a bátyámmal, éppen ezért nagyon izgatottak vagyunk, hogy részt vehetünk ebben a színpadi produkcióban – mondta Vlagyimir Klicsko.

2011. november 19-én, szombaton a doroszlói általános iskola tanulói egynapos kiránduláson vettek részt. A rendezvény főszervezője Klem Valéria igazgatónő volt. A nyugat-bácskai gyerekek számára ingyenes autóbust a Magyar Nemzeti Tanács biztosított. Ezáltal lehetővé vált az, ami eddig még nem sikerült: hogy nyugat-bácskai gyerekek eljuthasson a Tisza mentére. A diákok az oromparti Gulyás-tanyán lovagolhattak, íjászkodhattak, patkót kovácsolhattak, és a karikás ostor használatát is elsajátíthatták. A Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium éttermében elfogyasztott ebéd után a zentai városháza kilátójába mentek. Itt megtekintették a zentai csatáról szóló kiállítást. Az IQ Parkban két óra hosszát töltöttek. A matematika, kémia és fizika csodáit személyes élményként élhették át.

B. I.

A budapesti Szabó Ervin Könyvtár Deák Ferenc Könyvtára által kiírt „Az Óperenciás-tengertől a Csillagösvényig” című rajzpályázatán sikeresen szerepeltek a szabadkai gyerekek. A nyár folyamán és szeptemberben Benedek Elek bármely meséjét lehetett illusztrálni. Az óvodások kategóriájában Grubanov Dorottya (EmArt Műhely) I. helyezést ért el. Az első osztályosok korcsoportjában Ökrös Kyra (J. J. Zmaj iskola) II. helyezett lett, míg a másodikosoknál Mészáros Szabolcs (Đuro Salaj Iskola) elnyerte a könyvtárosok különdíját. A díjkiosztóra november 28-án került sor Budapesten. A gyerekek az oklevél mellé egyedi dolgot kaptak ajándékba – a munkájuk textil irattartóról, illetve tolltartóról, mosolyog vissza rájuk.

EMI

Kyra

Dorottya

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság AT
Oktatásügyi,
Téjékoztatói, valamint
Kisebbségi Titkársága

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

Szerbiai Művelődési
Minisztérium

A határon túl élő magyarok
megsegítéséért

TippNet INTERNET

Internet szolgáltatás
ADSL - Wireless - DialUp
Számítógépek árusítása
kedvező hitelfeltételekkel
Hálózatok telepítése és karbantartása

☎ (024) 555-765 Karadjordje Uf 2. Szabadka
support@tippnet.rs www.tippnet.rs

Jó Pajtás

Vajdasági magyar gyermeklap

■ YU ISSN 0350-9141 ■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■
■ Kiadja a Magyar Szó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Megbízott igazgató: **Bordás Győző** ■ Megbízott főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Szerkesztő: **Lennert Géza** ■
■ Törledeles: **Buzás Mihály** ■ Szerkesztőségi titkár: **Fehér Mária** ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■
■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Kft. lapterjesztő osztálya, telefon és fax terjesztési ügyekben: 021/557-304 ■
■ Dinárfolyószámla: 340-15329-18 Erste Bank Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■
■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mail-ben) ■
■ Készült a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■
■ Jó Pajtás az interneten: URL: <http://www.jopajtas.info> ■ e-mail: szek@jopajtas.info ■